NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
DEC 26 1979
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada ◎ Tel. 466-0951
Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h.-5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ. Laup. kl. 9 h.-1 p.l.
Tellimishinnad: Kanadas: 1 a. $24.00, 6 k. $13.00, 3 k. $8.50. USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. 14.00, 3 k. 9.00. Ülemeremaadesse: 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3. k. $10.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri ja lennupostilisa USA-sse 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $23.50, 6 k. $11.75.
Üksiknumber —.50¢.
Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $3.75, tekstis $3.50, kuulutuste küljel $3.25.

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

„OUR LIFE" — „MEIE ELU" — Estonian Weekly. Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 ◎ Tel. 466-0951

— ☆ —

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum.
Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773

— ☆ —

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas.
Asut. A. Weileri algatusel 1950.

Nr. 29 (1536) 1979 — NELJAPAEVAL, 19. JUULIL — THURSDAY, JULY 19 — XXX aastakäik

ATENTAADID K. VAINOLE JUUNIS TALLINNAS?

STOKHOLM — Ajalehes „Expressen" 2. juulil kirjutab Alex Milits: „Nõukogude Eesti uuele parteijuhile Karl Vainole korraldati kolm ebaõnnestunud mõrvakatset. Seda teatavad mitmed põrandaalused allikad Eestist. Olukord Eestis on just praegu väga pinev toiduainete puuduse ja paljude kaupade tugevasti kõrgendatud hindade tõttu.

Esimene atentaat toimus maanteel kaevanduslinna Kohtla-Järve ligiduses. Kaevandustöölised streikisid. Kutsuti kohale eriüksused ja meeleolu oli ähvardav.

Parteijuht Vaino reisis kaevandusse, et katsuda rääkida töölistega. Tundmatud isikud tulistasid metsast ta autot. Vaino jäi vigastamata, aga autojuht sai surma.

Valitsusvõimud katsusid lugu salajas hoida. Aga päev hiljem panid autojuhi töökaaslased mitmesse eesti ajalehte autojuhi surmakuulutuse — ilma surma põhjuseta.

Väidetakse, et teine mõrvakatse toimus, kui Vaino uue autojuhiga oli teel Tallinnasse. Vale numbri sildiga sõiduauto surus kiire tempoga parteijuhi auto kraavi. Ei Vaino ega autojuht ei saanud vigastada.

Pealtnägijate tunnistuse järgi võttis liikluspolitsei kiirelt ära vigastatud auto numbrisildid, tahtes sellega arvatavasti varjata mõrvakatset.

Kolmas atentaat olevat toimunud Rocca al Mare suvituskoha ligidal Tallinnast lääne pool. Seal asub parteijuhi luksuslik villa — ümbritsetud kõrge aiaga ja tugeva valve all.

Just kui Vaino lahkus valvatud alalt ja tuli maanteele, tulistati teda metsaservalt. Aga kuulid läksid mööda. KGB otsib ikka veel tulistajaid.

Vaino on tuntud väga Moskvatruu poliitikuna, kes igati täidab rezhiimi käske. Ta on eelmise parteijuhi Ivan Käbina järglane, kes aga katsus kaitsta eestlaste huvisid Moskva vastu.

Vaino on selle tõttu halvas kuulsuses ja elanikkond süüdistab teda kõikides eesti ühiskonna puudustes. Praegu valitseb muuhulgas Eestis lihapuudus. Ja paljude kaupade hinnad tõusid mõne päeva eest 100 protsendiga.

Olukord Eestis on pinev. Eelmisel nädalal katkestati tee-ehitamine Tallinna ja Pirita vahel. Politsei leidis uue teesilla alt lõhkeainelaengu.

KAUPADE PUUDUS JA SUUR RAISKAMINE NÕUKOGUDE EESTIS

STOKHOLM — Okupeeritud Eestis valitseva majandusliku olukorra kohta on saabunud välja masendavaid teateid. Praegu on kauplustes järjest midagi puudu. Kas või sealihast, kuigi Eesti on seakasvatuse maa. Ja keegi ei ütle, mis Eestis toodetava sealihaga lõpuks tehakse. Küsitakse, et kui on plaanimajandus, siis miks planeeritakse kord puuduma äädikas, kord sukanõelad, kord huulepulgad, hambaharjad, hambapasta jne. Rääkimata kaupadest nagu kasukad, krusnahksed kindad, mütsid, lõunamaised puuviljad, angerjad, lõhe jne.

Riigi rahvamajandus on täiesti ebanormaalne, öeldakse Eestis. Inimesel pole võimalik oma rahaga midagi peale hakata. Isiklike vajaduste rahuldamine on piiratud kaupade puuduse ja äärmiselt väikese valikuga ja välisturismi äärmise piiratusega. Nii tuleb välja, et raharinglusest ühe kolmandiku tagavad joodikud ja halva maitsega kinokülastajad. Juhul, kui kõik muutuksid karkslasteks ja vaataksid ainult eriti soovitatud filme, siis ei saaks palgapäeval pangast raha, sest seda ei laekuks.

Saadavate kaupade kvaliteet jätab palju soovida. Kvaliteetse toodangu valmistamine eeldab pingutust, individuaalset vastutust, kuid seda ei ole. Seetõttu otsibki „Kommunaari" tööline Itaalia kingi ja „Marati" tööline Soome kostüümi. Milleks pingutada, kui töökohti on saadaval ja tööpuudus ei ole hirmutamas.

Samal ajal toimub suur raiskamine. Raisatakse tööjõudu, raisatakse tööaega, raisatakse vilja ja heina.

Heinaajal on tuline propaganda — niitke heina. Aetakse taga niidetud heina pindala. Aga valmissööda kvaliteedile ei mõelda. Seetõttu osa heinast mädaneb kaartes. Ädal kasvab heinast läbi ja seda ei märgatagi. Mädanenud üleskaarutatud heinad põletatakse või lükatakse buldooseriga võssa mädanema. Lõikuse ajal kombainerid lõikavad tuled ees ööd läbi. Vili jääb aga lõppama kuivatusplatsidele ja tossab seal vihma käes. Mürgistunud vilja antakse loomadele ja paljud neist saavad otsa söödamürgistusest. Osa hukkaläinud viljast lõpetab samuti oma mädanemise metsa veeres. Kartuleid ei jõuta õigeaegselt üles võtta, kuna puudub tööjõud. Kuhjad jäävad külma kätte ja brigadir lükkab need buldoseriga laiali.

Loodud sotsialistlikus ühiskonnas esinevad lopsakalt vargus, röövimine, mõrvad, prostitutsioon, altkäemaks, tuttavate mahitamine, julmus, võimu kuritarvitamine jne. Kõik need pahed, mida tahetakse ajada kapitalismi kaela. Sellele lisandub veel hulk sotsialismile eriomaseid pahesid, nagu lohakas töö, ühiskondlike väärtuste raiskamine jne.

Armastatakse juhtida tähelepanu kultuurisaavutustele. Kuid kultuuri tarbib ainult murdosa elanikkonnast. Öeldakse, et rahvas vajab, nagu vanastigi, leiba ja tsirkust, ja nüüd ka veel viina.

Laiemate rahvamasside vaba aja veetmise viisiks on söömine, joomine ja seks. Ühelgi teisel maal ei suhtuta joodikutesse, logarditesse ja kurjategijatesse nii soosivalt kui Nõukogude Liidus, öeldakse kodumaalt saabunud informatsioonis. Nendesse suhtutakse erilise helluse ja õrnusega ja nende ümber psühholoogitsetakse lõpmatuseni. Korralikke inimesi aga karistatakse. Imestatakse, miks abielud purunevad joomise tõttu. Kuid abieluhuvilistel ei olegi muid tutvumise võimalusi kui joomakohtades.

Olukorra kohta koolis märgitakse kodumaa informatsioonis, et kool on ühiskonna peegeldus. Täiskasvanute elulaadi võtavad lapsed üle. Seda aga kõrgemalt poolt ei arvestata, vaid arvatakse, et kool on koht, kus lastele on võimalik peale määrida, nagu leivale võid, mistahes ideesid, harjumusi ja tavasid. See on aga võimatu. Nõuete kohaselt toimimine on nagu sülitamine vastu tuult. Seda aga praegu õpetajailt nõutakse. Seetõttu õpilased ei õpi koolis üldse. Nad ainult on koolis, sest seal on lõbus olla eakaaslaste hulgas. Ja õpetajad on sunnitud raske südamega neile rahuldava (3) välja panema, kuigi õpilaste tase on nõrk.

(EPL)

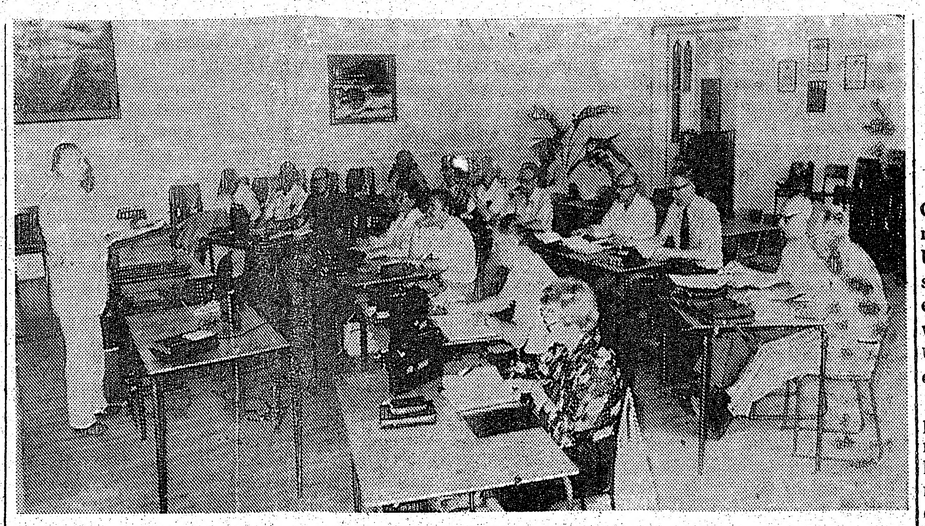

Usuteadusliku Instituudi kursusest osavõtjad prof. dr. A. Võõbuse loengut kuulamas. Vasakul: prof. dr. A. Võõbus. Istuvad vasakult 1. rida: piiskop K. Raudsepp, V. Taal, H. Altosaar, O. Pint, W. Ilves, V. Kaldma, T. Jürisalu. Teine rida, vasakult: A. Talistu, J. Nõmmik, E. Kuningas, P. Maidre, U. Saar, A. Roost, E. Järvet, P. Kiive. Kolmas rida: E. V. Pihu. Pildilt puuduvad: Kalle Merilo, Tiit Tralla, A. Männistu, H. Kivi, V. Reio, K. Pinna.
Foto — O. Haamer

Usuteaduslikus Instituudis algasid loengud

Usuteaduslik Instituut algas tegevust pühapäeval, 15. juulil avajumalateenistusega Vana-Andrese kirikus. Jutlustas prof. dr. A. Võõbus ja liturgia osas teenisid piiskop K. Raudsepp ja õpetaja mag. A. Taul. Orelil dr. R. Toi. Avo Kittask, dr. R. Toi orelisaatel laulis L. v. Beethoveni „Kõik taevad laulvad" ja R. Toi — „Palve".

Loengud algasid instituudis esmaspäeval, 16. juulil Vana-Andrese kirikus ja kestavad 12. päeva. Lektoriteks on prof. dr. A. Võõbus, piiskop K. Raudsepp, assessor praost O. Puhm, praost mag. R. Kiviranna, õpetaja W. Koppermann, õpetaja mag. A. Taul ja dr. R. Toi.

Lätlane põgenes Rootsi

Läänemere lõunaosas põgenes ööl vastu pühapäeva, 24. juunit, ühelt vene kalatraalerilt üks 25-aastane lätlane. Tal õnnestus traalerilt märkamatult vette lasta kummist päästeparve ja tugevas lainetuses eemaiduda.

13 tundi hiljem võttis teda pardale üks rootsi kalatraaler Hasslölt. See toimus kagu pool Utlänganit, Blekinge skääride lähedal, rahvusvahelistes vetes.

Põgenik oli äärmiselt väsinud ja külmunud, kuna lained vahetpidamata löid üle parve. Peale selle oli ta peaaegu kogu aja sõudnud, et Rootsi vetesse jõuda.

Hommikul ja enne lõunat oli ta näinud mitut laeva, kuid ta ei julgenud endast märku anda. Mõni laevadest võinuks olla N. Liidu päritoluga.

Lätlasel jäi abikaasa Riiasse. Põgenik loodab, et abikaasat hiljem lubatakse Lätist välja sõita.

Lätlane palus Rootsi võimudelt poliitilist asüüli. Ta ütleb, et ta enam ei suutnud taluda rezhiimi Baltikumis ja N. Liidus.

Karlskrona politseivõimud nendivad, et sotsiaalvõimud on muretsenud põgenikule elukoha ja toitlustuse. Politsei uurib põhjalikult tema põgenemislugu, kusjuures lõplik otsus asüüli suhtes antakse paari kuu pärast. (EPL)

JUUBELI AASTA
XXV EESTI MÄNGUD USA-S
Lakewoodis 3.—4. aug.
SPORDIVÕISTLUSED — VALGUSPIDU

Nädalakroonika

SKYLAB KADUS VAIKSELT OOKEANI VOOGUDESSE

◎ Ameeriklaste maailmaruumi 71 tonnine uurimislaev „Skylab", mille vastuvõtmiseks tehti suuri ettevalmistusi, asutati peakortereid ja abikeskusi, kadus vaikselt kuskil Austraalia rannikul ookeani voogudesse. Austraallased said osa suurest tulevärgist ning leidsid söestunud kilde ja ainukese suurema osa, mis ei mahtunud sisse raekoja uksest. 17 aastane S. Thornton sai „Skylab'i" osade eest ameerika lehelt $10,000.

◎ Endine USA president R. Nixon, kes sunniti enneaega oma ametist tagasi astuma, kohtas Mehhikos Iraani shahhi M. R. Pahlaviga, kes samuti sunniti ameeriklaste poolt oma kroonist loobuma, et saada rahu ja korda.

Keegi ei tea, mida kaks endist võimumeest rääkisid, kuid R. Nixon süüdistas ameeriklasi, kui ütles, et shahhil on USA-s siiski palju sõpru. R. Nixon juhtis tähelepanu, et praegu käib kampaania, et Nikaraagua presidenti oma ametist kõrvaldada ja võimu üle anda Moskvast juhitud ja relvastatud sandinista terroristidele.

◎ Politsei vangistas 14 aastase Whitby poisi, kes raudlatiga seksuaal mõrvarina tappis nädal tagasi Whitby koolitüdruku Kathleen Welsi üksikus kohas.

◎ New Yorgis mõrvati Ameerika gangsterite klassikalises stiilis rahvusvahelise mõjuvõimuga mafia juht C. Galante ja tema kaaslane N. Coppola, kuna kolmas mees sai raskesti haavata. Mõrvarid kandsid maske ja tulistasid oma ohvrid püstolkuulipildujatest surnuks. Oodatakse uusi samas stiilis tasumisaktsioone. C. Galante opereeris ka Kanadas Montrealis.

◎ Iraani moslemite revolutsioonilise mõrvakomisjon hukkas grupi inimesi, nende hulgas kolm naist, sest nad olid süüdistuste järele pidanud maailma vanemat elukutset prostitutsiooni. Paljudel maadel ei ole see tegevus üldse karistatav.

◎ USA ajalehtede veergudel arutatakse võimalust, et USA löögiüksust saata Saudi Araabiasse, kes võtaks järsu löögiga üle Saudi Araabia õliväljad. Sellele ollakse vastu, kuna PLO, Palestiina vabastamisorganisatsiooni liikmed võivad õli seadmeid hävitada. Teiselt poolt leitakse, et see aktsioon võib kutsuda välja N. Liidu vastuaktsiooni ja USA sõjajõud on liiga väikesed võitluseks Soveti omadega.

◎ Toronto lehed viitasid uutele ähvardustele Kanada juudi rahvusest valijate poolt. Konservatiivid lahendasid Jeruusalemma Kanada saatkonna viimise kristlikult. Nüüd töid Toronto lehed pikalt uuesti Kanadas päevakorrale, et Kanadas olevat Ida-Euroopa rahvastesse kuuluvaid sõjakurjategijaid, keda tulevat viia kohtu ette. Simon Wiesenthall asendas nüüd S. Citron. Selleks olevat moodustatud „isegi „vastav „aktsioonigrupp. Viidatakse, et R. Atkey kandidaadina olevat konservatiivide perest märkinud, et midagi tuleks selles „asjas „ettevõtta. „Kuid „Kanada brigaadikindral John Wolfe, kes on sõjaväe prokuröriks, märkis „Star'is", et Kanadal pudub seadus nende isikute vastutusele võtmiseks, sest need on täitnud oma maa seadusi. Ka minister Allan Lawrence ning õigusminister J. Flynn leiavad, et 25 aastat Kanada kodanike vastutusele võtmine on võimata praeguste Kanada seaduste järele.

◎ Nagu selgub taheti Nikaraagua president A. Somozat mõrvata, milleks oli käigus kolmejärguline mõrvaplaan, kus mõrva pidid teostama presidendi lähemad kaaslased. Plaan aga ebaõnnestus ja Sandinista terroristid süüdistavad, et plaani taga oli CIA, kuna teiselt poolt arvatakse, et see oli Kuubalt juhitud terroristide plaan.

◎ Pullivõitluste korraldamise taotlus on Torontos uuesti päevakorral. Kanadasse on asunud rohkesti portugaallasi ja teiste rahvaste liikmeid, kelle kodumaadel on pullivõitlus rahvusspordiks. Vastu on Kanada loomakaitse seltsid, kes väidavad, et tegemist on looma piinamisega. Hiljuti mõistis kohus torontolase 14 päevaks vangi ainult sellepärast, et ta püüdis lõksuga kinni haisulooma skunksi ja laskis skunksil mõned päevad ilma söömata lõksus viibida.

◎ Immigratsiooni minister Ron Atkey märkis, et Vietnami paadipõgenike suurel hulgal vastuvõtmine võib anda tagasilööke, sest Kanadas on praegu suur tööpuudus ja ollakse sellele vastu, et Kanada toob sisse hulgaliselt immigrante, kes jäävad ühiskonna toita. Samas räägitakse, et Kanada komisjon on eriti armuline ja võtab vastu haigeid, vigaseid ja lapsi, keda teiste maade komisjonid ei ole vastu võtnud.

Punane brigaad mõrvas politseikoloneli

Itaalia punane brigaad, kes sooritab terroriakte tulistas surnuks täna oma ametisse mineva kolonelleitnant Antonio Vorisco. Kohe pärast mõrva anonüümne telefoni kõneleja märkis, et siin on punane brigaad ja meie mõrvasime A. Varisco.

President Carter avaldas oma energiaprogrammi

Ühendriikide president Jimmy Carter pidas pühapäeva õhtul Ameerika rahvale oma kauaoodatud kõne USA energiaprobleemi lahendamiseks. President Carter oli oma kõne ettevalmistamiseks viibinud 10 päeva Camp David'is, pidades nõu Ühendriikide paljude ringkondade esindajatega.

Oma kõne esimese osa pühendas president Carter Ameerika ühiskonnas esinevale suurele usaldamatusele, kus ei usaldata ei valitsust, kongressi, valitsusasutisi, ajakirjandust ega oma majandust. Ameerika rahvas peab kõigepealt saama ülé oma sisemise usalduse puudumisest, siis saadakse lahendada ka suured probleemid.

Energiakriisi lahendamiseks esitas president Carter 6-punktilise programmi. Selles programmis määratakse, et USA õliimport ei tohi ületada 1977. a. taset. Lähema 10 a. jooksul peab USA õliimport vähenema poole võrra, asendades õli muude energiaallikatega. President kasutab oma võimu, et panna maksma kvooted õliimpordi kohta.

Luuakse energia julgeoleku korporatsioon, mille ülesandeks on hoolitseda õli asendamise eest uute energiaallikatega. Luuakse eri fond, et energiavajadusest saada 20 protsenti päikeseenergiast. Veel luuakse Energia Mobilisatsiooni Amet kogu energiaplaani läbiviimiseks. President Carteri pühapäevast kõnet peetakse üheks tema tugevamaks esinemiseks.

Tony O'Donohue soovib Karavani küsimuse selgitamist

Toronto linnavolinik Tony O'Donohue on teinud algatuse Toronto Rahvusvahelise Karavaniga ühenduses üleskerkinud küsimustele lahenduse leidmiseks. Ta on ringkirjaliselt saatnud Ontario provintsivalitsuse ja Metro-Toronto linnavalitsuse liikmeile pikema esildise, milles tuuakse ette ajakirjanduses avaldatud kriitika, et Karavani administreerimine on toimunud salajaselt ja diktaatorlikult.

Tony O'Donohue toob ette, et Karavanist osavõtvail paviljonidel ei ole mingit kaasaräägimise õigust Karavani majandamise üle ja nad peavad vastu võtma neile ettedikteeritud kokkuleppe vormi. T. O'Donohue leiab, et Karavani administreerimisel peaksid toimuma mingid muudatused ja Karavan viidama kas Ontario kultuuriministeeriumi, Metro-Toronto või mõne muu avaliku organisatsiooni (Lions, Kiwanis jne.) kontrolli alla.

Rahvusvahelise Karavani organiseerija Leon Kossar omalt poolt leiab, et Karavani vastu suunatud kriitikas on tegemist sihiliku aktsiooniga Karavani vastu.

Torontolased demonstreerisid Nikaraagua terroristide kasuks

Toronto raekoja ees toimus 300 liikmeline demonstratsioon möödunud laupäeva õhtul, kus esinesid jaapani rahvatantsijad ja linnapea J. Sewell ja linnanõunik Dan Heap nõudsid Nikaraagua president A. Somoza lahkumist ja võimu üleandmist Kuubalt ja Moskvast toetatud ja relvastatud sandinista geriljadele. Geriljad on juba moodustanud ajutise valitsuse.

NIKARAAGUA — TEINE VIETNAM

„Võitlused Nikaraaguas on teine Vietnam ja seekord toimuvad need Ameerika hemisfääris". Need sõnad ütles üsna hiljuti USA demokraat John M. Murphy, kui tema juhuslikult leidis USA saadik Pezzullo president Somoza varjendis Managuas. Nagu Vietnam Kaug-Idas, nii on Panama kitsuse maad ja neile lisaks rida teisi Lõuna-Ameerika mandril poliitiliseks nõrgaks kohaks, kus võib ebameeldivusi pidevalt juhtuda.

Ainult vahe on selles, et Nikaraagua on vahetus kauguses USA elupiirkonnale, Kaug-Ida moodustab ainult USA kui suurvõimu huvipiirkonna. Võitlused Nikaraaguas on sillapea ehitamine punasele Kuubale ajal, mil Kuuba on Nõukogude sillapeaks USA külje all. Nii toimub punaorbiidi laiendamine lääne poolkeral ja USA elusfääris küsimata omaaegsest Monroe doktriinist, et Ameerika kuulub ainult ameeriklastele.

Monroe doktriinist pidid poliitilised ekspansionistid selliselt aru saama, et Ameerika ei lähe pealetungile mujale. Kuid kui Ameerikale siin peale tungitakse, siis kavatseb Ameerika end kaitsta. Kui on sündinud punane Kuuba, eksisteeris vahepeal punane Tshiili ja nüüd on ehk päevade küsimus, kui langeb Nikaraaguas Somoza valitsus ja asemele astub radikalistide revolutsiooniline valitsus, siis ei jää üle muud, kui konstateerida, et Monroe doktriin enam ei tööta. Ei tööta sellepärast, et USA administratsioonis puuduvad mehed, kes söandavad kindlat poliitikat teostada ja sellest sõltuvaid otsustavaid samme astuda.

Tõsi küll, president Kennedy tegi mannetu ja ebaõnnestunud katse Kuuba parempoolseid või õigemini Castro punaste vastaseid jõuga aidata ja võimalusi luua Castro likvideerimiseks. Kuid see oli sedavõrd ebaõnnestunud katse, et ainult selle nimetamisel kerkib USA poliitikute nägudele piinlikkuse puna. Paremini õnnestus president Kennedy surve N. Liidu tolleaegsele diktaatorile Nikita Hrushtshovile, kes oli sunnitud oma raketid Kuubalt koristama ja need Nõukogude Liitu tagasi viima.

Kuid nüüd käib Kuubal uuesti midagi uute relvade sissevoolu näol ja USA-l puudub niigipalju julgust, et selgitada, mis seal täpselt toimub. Veelgi enam, USA lootis vahepeal südame põhjast vahekordade taastamisele Castroga ja sellest tulenevale kaubanduslikule tegevusele. USA poliitikuile ei lugenud midagi Kuuba relvastatud osavõtt Etioopia aladel, araablaste ölipiirkonna üldises läheduses, Kuuba sekkumine Lõuna-Aafrika guerilla võitlustes ja nüüd järjekordselt võitlustes Nikaraaguas. USA on valmis kõikidega vahekordi looma, kõikidele oma kaupu müüma, kaasa arvatud ka nööri, millega neid puuakse ja sedagi pikaajalise krediidi peale.

Nikaraagua langus revolutsiooniliste jõudude kätte loob uue punase ekspansioonikolde mööda Panama säärt põhja ja lõunasse ja otse Panama kanali piirkonda, mis on eluline USA-le. Tõsi, administratsioon Washingtonis mõistab ohtu ka ise ja selleks püütaksegi Somozat välja suruda ja seda asendada kompromissvalitsusega — huntaga, mis peab maa normaalolukorda viima.

Näib, et ka selles küsimuses on USA järjekordselt hiljaks jäänud, sest Somoza on langemas ka ilma USA-ta ja vastaspool ei soovi Ühendriikidega üldse rääkida. Ameerika põhja- ja lõunamandrite riikidel puudub ka vastastikune kaitsepakt, millist pole poliitiliselt võidud algatada ladina ameerika poliitiliselt erinevate ja sageli üleöö muutuvate iseloomude tõttu. Ka toimuvad võitlused Nikaraaguas sisevõitluse korras ja tulemused peavad kujunema ise.

Kuid ometi ei ole tulemused isekujunevad, sest väljastpoolt on sekkunud Kuuba ja kaugel tagaplaanil kummitab N. Liit. Washingtonis on seepärast tarvis selgeid ja julgeid mehi esiteks selleks, et iseendale selgeks teha, millist rezhiimi vajab Nikaraagua rahvas ja kui see on selge, siis sinna oma relvad ja nõuandjad suunama ja võitlused likvideerima. On küsitav, kas pärast Vietnami leidub terves USA-s ükski selline mees ja kui leidub, kust võtab ta oma volitused ja raha. Kui Nikaraagua operatsioonile ei leidu tuge praegu ja kiiresti, siis maksavad hilisemad võitlused USA enda olemasolu pärast palju raskemat hinda.

V.

Tiibklaverid — Pianiinod
Petrof, Bluthner, Forster, j.t.
Uued ja renoveeritud.
Kitarrid, akordionid ja teised.
MUUSIKARIISTAD
Parandus. Üürimine.
REMENY
house of music Ltd.
553 Queen St. W., Toronto M5V 2B6,
Ont. — Tel. 363-1966, 363-2750

AKTUAALSEL TEEMAL

SALT II EI VÄHENDA, VAID SUURENDAB AATOMRELVASTUSE VÕIDUJOOKSU

USA Senatis algasid vaidlused Viinis president J. Carteri ja L. Brezhnevi poolt allakirjutatud aatomrelvastuse kontrolli lepingu, SALT II kinnitamise asjas. Lepingu pooldajad püüavad väita, et selle lepinguga vähendatakse ja kontrollitakse aatomrelvastuse valmistamist. Vastased aga toovad ette, et SALT II mitte ei vähenda ja kontrolli aatomrelvastust, vaid hoopis vastupidi, legaliseerib aatomrelvade valmistamise võidujooksu. Aatomrelvade valmistamise eesmärgiks on oma vastast hävitada. Mõlemad pooled ja eriti N. Liit taotleb lepinguga saada õigust valmistada sellist hulka ja sellise võimsusega aatompomme ja rakette, et Moskva oleks võimeline oma esimese löögiga hävitama kõik USA aatompommid, et USA-l ei olegi enam võimalik N. Liidule vastulööki anda. Vaidlustel selgus, et N. Liidu aatomkehad on palju suurema hävitusjõuga ja nende raketid võtavad kaasa kuni 10 aatompommi, kuna USA raketid tohivad kaasa võtta ainult 3 pommi. Selle tõttu on vajalik tasakaalu saavutamiseks USA-l ehitada 30 miljardi dollarit maksev uus aatomrakettide süsteem M-X.

Praegu USA Senatis alanud vaidlustel, mida peetakse kõige tähtsamateks välispoliitilisteks vaidlusteks kogu pealesõjaaegsel perioodil, on SALT II kinnitamiseks väljavaated suhteliselt kesised. SALT II vastaste peamiseks argumendiks on, et SALT II ei täida oma eesmärki, ei piira ega kontrolli aatomrelvastust, vaid hoopis suurendab veelgi mõlemapoolset aatompommide arsenali suurendamist ja kulutusi aatomrelvastusele. Seega ühtlasi suureneb aatomsõja oht ja suureneb ka see kohutav hävitustöö, mis võimalik aatomsõda toob kaasa.

Toodi veel ette, et N. Liitu ei saa usaldada. N. Liit ei luba mingit kontrolli omal maal ja väljastpoolt on võimata kontrollida, et Moskva täidaks SALT II lepingu eeskirju. SALT I lepingut murdis N. Liit ja sõlmitud lepingutel on kahjustav mõju. USA on lepingu tõttu takistatud oma maad võimaliku N. Liidu aatomrünnaku vastu kaitsma, sest USA peab kinni kõikidest lepingu eeskirjadest.

Lepinguga on lubatud N. Liidul valmistada palju tugevama jõuga aatompomme ja N. Liidu aatomraketid võivad võtta kaasa kuni 10 aatompommi, kuna USA aatomrakette ei tohi lepingu järele võtta kaasa rohkem, kui 3 pommi.

SALT II pooldajad jälle toovad ette, et ilma lepinguta toimub mõlemapoolne aatomrelvastuse valmistamine jooksval lindil ja leping siiski püüab piirata ja kontrollida aatomrelvastuse valmistamist.

N. Liidu eesmärgiks on omada sellist aatompommide arsenali, et oma esimese üllatusrünnakuga hävitada vähemalt kõik USA maa-alustes silodes asuvad ja strateegilistel pommitajatel asuvad aatompommide tagavarad niivõrd, et USA ei ole enam võimeline tõhusat vastulööki N. Liidule andma. SALT II vastased väidavadki, et N. Liit on SALT II lepinguaja möödumisel 1985 aastal, olukorras, kus ta võib hävitada kõik USA aatompommide tagavarad, ilma omapoolseid kaotusi kandmata.

Mõlemad suurvõimud omavad vastulöögiks mitmet liiki aatomrakette. Neil on kontinentide vahelisi maa-alustes silodes asuvaid aatomrakette, ICBM, USA-l strateegilistel kaugepommitajatel asuvaid aatompomme ja allveelaevadel ulgumeredel asuvaid aatomrakette, ILBM. Kuid maal asuvate aatomrakettidel ICBM on see oht, et vastane võib need oma esimese ootamatu aatomrünnakuga hävitada ilma omapoolseid kaotusi kandmata. Hävitatakse ka strateegilistel pommitajatel asuvad aatompommid, kui need ei ole õhus, vaid asuvad lennuväljadel, kui vastase pomm lõhkeb neist lähemalt kui 600 jalga. Jäävad järele ainult allveelaevadel asuvad aatomraketid, mis ei ole eriti täpsed ja millega üksi ei ole võimalik vastasele hävitavad lööki anda.

N. Liit on valmistanud terve rea moodsaid ja suhteliselt täpseid aatomrakette, SS-17, SS-19 ja SS-18. Viimased on väga täpsed ja neid on N. Liidus koguni 308 raketti koos 3080 aatompommiga. Asjatundjate arvates on nendega võimalik hävitada suurema osa USA 1054 aatomraketist ICBM, millest enamik kannavad iga rakett kolme aatompommi. Minuteman III on neist kõige täpsem ja selle täpsus on 700—900 jalga.

Viga seisab selles, et N. Liidu ICBM aatomraketid võivad lepingu järele viia kuni 10 aatompommi oma eesmärkidele USA-s ja Moskva pommid on mitukorda suurema hävitusjõuga, kui USA aatompommid. Kontroversiaalsus seisab ka selles, et kuigi Minuteman III on katsetatud 7 aatompommi kaasavõtmiseks, siis leping lubab USA raketil kaasa võtta kõige rohkem 3 aatompommi.

Lepingu pooldajad märgivad, et SALT II tuleb kinnitada ja tasakaalu saavutamiseks tuleb USA-l ehitada täielikult uus aatomrakettide süsteem M-X. Need on sellised aatomraketid, mis asetsevad maa-alustel 15—20 miili pikadel rööbastel, kus need kogu aeg liiguvad, et sellega vältida nende tabamist N. Liidu üllatusrünnakul. Kuid selle M-X ehitamine, oleks vähemalt 300 raketti, läheb maksma vähemalt 30 miljardi dollarit. See valmiks alles 1980 aastate lõpuks.

Sellega ei vähenda ega kontrolli SALT II aatomrelvastust, vaid hoopis ergutab uute aatomrelvade valmistamisele. Eelmärgitud asjaolud ja N. Liidu agressiivsed taotlused on eelseisval Senati arutlusel aktiivselt päevakorral.

AJK

SALT II analüüs

LÄBIILNE TASAKAAL

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — **Eestis sündinud publitsist dr. Carl Gustaf Ströhm, kes oli nimeka päevalehe „Die Welt" korrespondendina Viinis SALT II lepingu allakirjutamise juures, analüüsib kokkuleppe tulemusi. Alapealkirja all „USA loobub ülekaalust, aga Moskva ei loobu maailmarevolutsioonist" kirjutab ta järgmist:**

„SALT II allakirjutamine Viini Hofburgis külges eriskummalises kaherööpmelises atmosfääris. Ühelt poolt kindel lootus ja kaisutus, aga ka vaevalt varjatud usaldamatus ja ebamugavuse tunne. Nõukogude tippfunktsionäärid ja marssalid seisid kivinenud nägudega oma parteija riigishefi seljataga, kes võis oma allakirjutamisega pühitseda suurimat triumfi oma poliitilise karjääri vältel.

Brezhnev näitas ennast Viinis vana mehena, kes kannatab füüsilise põduruse all. Lääne meediumide poolt sageli harrastatud mõnikord maitsetu ja ebaveenev katse teda tunnistada elavaks laibaks, ei vasta tegelikkuses tõele. Üks mees, kes vaevaliselt kõnnib ja räägib, võib hoolimata sellest veel selgelt mõelda. Lääne avalikkus valetaks enda taskusse, kui ta tahaks ida ja lääne suurt probleemi redutseerida südameergutaja, kuuldeaparaadi ja lõualuu operatsiooni tasemele. Pilk osalt univormis ja osalt tsiviilis nõukogude härradele teises reas näitas nimelt just Viinis, et Moskva võimuoligarhia alates marssal Ustinovist kuni Brezhnevi usaldusmehe Tshernenkoni rõõmustab ennast normaalse tervise juures.

Viinis olid esmajoones kõne all süsteemid, mitte isikud. Nii nagu Brezhnev Nixoni, Fordi ja nüüd Carteriga läbirääkimisi pidas, peab lääs ühel päeval ka tulevikus nõukogude uue parteishefi vastas seisma. Audiovisuaalsel ajastul esinev fataalne kalduvus poliitikat fotograafiliselt või televisioniaarselt näha, võib just väärhinnanguid nõukogude sihtide ja hoiaku kohta esile kutsuda.

Mis on õieti nõukogude poliitika sihid ja mida saavutas Moskva SALT II läbi? Eelkõige näib, et Brezhnevi poolt representeeritud nõukogude juhtkond viis läbi oma strateegilise-poliitilise kontseptsiooni ameeriklaste vastu. Nõukogude parteishefi on Carteri katsele, teostada põhjalik puhastus nõukogude-USA differentsides, kindla riivi ette lükanud.

Nõukogude sooviks Viinis oli lepingut võimalikult publikut mõjutavalt üle poliitilise näitelava kanda. Sõbralike sõnadega, kuid aga ka massiivsete ähvardustega — mille kohaselt Moskva ei aktsepteeri lepingu teksti muutmist USA Senati poolt — on Brezhnev lükanud vastutuse ameeriklastele, eriti ameerika senaatoritele kui leping peaks äpardama. Ja seda kõigi järeldustega, mida see võib tuua maailmarahule.

Vähem kui üldse mitte oli Moskva huvitatud, tulla vastu USA presidendile üldpoliitilistes küsimustes, ehkki just need üldised probleemid omavad maailmarahu huvides samasuure tähtsuse nagu SALT. Carter näib olevat oma katsega, tõmmata N. Liitu kaasa kooperatiivseks rahusobitamiseks Lähis-Idas, karile jooksnud. Ka Aafrika-poliitika kohta seletas nõukogude parteisheff avalikult, et Moskva polevat kuubalaste aktsioonide eest vastutav mustal mandril. Olgugi, et igaüks teab, et ilma nõukogude transportvahenditeta ei pääseks ükski kuuba sõdur üle Atlandi. Täiendatud sai see pilt nõukogude pressiteadustaja Samjatini seletuse läbi, mille kohaselt nõukogude valitsus ei tunnusta Vietnami põgenikke põgenikeks. Lõpuks ei tohi unustada ka Brezhnevi sõnu, mille järgi Kreml ka edaspidi mõtleb toetada n.n. vabadusliikumisi.

Samal ajal kui USA huviks on pidada dialoogi N. Liiduga võimalikult laial alusel, tahavad sovetid eelistada arutlemist piiratud ulatuses. Ja nimelt ainult selles osas, kus nõukogude suurvõimu huvid jääksid võimalikult kärpimata. Viini SALT-kokkulepe pole ju ainult nõukogude-poolne sõjalise ja majandusliku kalkulatsiooni resultaat.

See on eelkõige uute jõududevahekorra tulemus Euraasia kontinendil. SALT II muutus nõukogude vajalikuks, et hoida paremini haardes nõukogude idapiiril üleskerkinud Hiina võimu. Kui ameeriklased räägivad Pekingiga, räägib Moskva Washingtoniga — see on peagu nagu loodusseadus.

Kreml ei taha üksnes Hiina pärast rahu oma läänepiiril. SALT on samaaegselt ka kaudseks vahendiks Moskva impeeriumi distsiplineerimiseks, kus Brezhnevi ajajärgu lõpul esineb raskeid majanduslikke probleeme ja rahvuslikke konflikte. Paavsti reis Poolasse tõi selle selgelt päevavalgele.

Üks tark poliitiliselt mõtleja Ida-Euroopast formuleeris neil päevil, et maailmas on praegu ainult kaks poliitilist tsentrumit, mis omavad kaugeleulatuva poliitilise kontsepti. Üks on Vatikan ja teine on Kreml. Moskva kaugeleulatuvates sihtides pole midagi muutunud ning nende sihtide juures ei mängi mingit rolli, kas mees eesotsas on 50 või 70 aastat vana, kas ta käib kepiga või harrastab „joggingit" Jimmy Carteri stiilis. Veel ikka peab Moskva ennast õnnistusttoova maailmaideoloogia tsentrumiks ja kommunismi juhtivaks jõuks. Seega sõlmib lääs ka tulevikus paljudes piirkondades Moskvaga lepinguid. Aga võimuküsimus ja Lenini kuulus vormel „Kes — Keda?" pole seega veel maailmast kadunud. Kokkupõrge paigutatakse ainult ümber.

Võib-olla säästetakse meid lähemas tulevikus aatomisõjast, kuna ka Moskva teab, et radioaktiivsetele varemetele ei saa ehitada sotsialismi. Niikaua kui nõukogude kompartei käib Lenini joone järgi, kestab vastastikkune arutlus edasi. Ühe võidu saavutas Brezhnev Viinis siiski: ameeriklased loobusid formaalselt oma sõjalis-strateegilisest ülekaalust. Nüüd on seis 1:1."

-kk

Esto Mutual Fund Ltd.
13. juulil aktsia hind $8.82
145 King Street West, Suite 1900,
Toronto M5H 3M1 — tel. 364-1131
Öhtul tel. 925-6812

Teised lehed

Tallinna „kultuuriseminarist"

New Yorgi „Vaba Eesti Sõna" kirjutab ühenduses Lääneranniku Eesti Päevadega:

„Samaaegselt nende päevadega toimus Okupeeritud Eestis väliseestlastega sidemete pidamise nn. ühingu, tegelikult KGB osakonna, korraldusel, kultuuriseminar. Vene propaganda kiidab, et neist võtvat osa 25 noort Läänest, neist enamus Rootsist, aga mõned ka USA-st, Kanadast ja Saksamaalt. Lisatakse jutt usuteadust õppivast meie maa noorest.

Ei olnud teda ega ta kaaslasi Lääneranniku Eesti Päevadel. Ta kuulas ise, ja kuulasid teised 24, Vene agitaatorite propagandajuttu eesti keelest, kirjandusest ja luulest, kunstist, teatrist jne. Kõik serveeritud korralikult läbi Kremli kompartei prillide.

Kas leidub nii naiivset, kes usuks, et see seminar on organiseeritud Lääne eestlaste kultuurihuvide rahuldamiseks ja nende huvides. Kes seda usuks, see ei tunne kommunistliku diktatuuri all elava maa ja rahva olude tundmaõppimise aabitsat. Ja kui siis üks roheline rootsi noor pidas vajalikuks vene propagandasulele seletada, et ta tutvub seal „tänapäeva Eestiga ja tema kultuurieluga", et kõike edasi jutustada 14. juulil Rootsis, Veskijärvel, Metsaülikooli seminaris, siis peab ütlema, et Vene okupatsioonivõimud on leidnud omale tasuta suuvoodri.

Kui Metsaülikoole organiseeritakse selleks, et Vene propagandat edasi jahvatada, siis oleme lausa valel teel. Loengu pealkirjaks seal peaks olema Kremli propagandalehes eesti keeles vanema generatsiooni arvel avaldatu, et „kui need kaovad, saame meie noorema generatsiooniga hästi hakkama". Just need mõtted üteldi ja kirjutati vene võimude käsilaste poolt. Miks Metsaülikoolide „professorid" ei taha oma „üliõpilastele" Vene oludest fakte ja tõtt kõnelda."

da põlastavamad on nood punased moosekandid ja tantsukepsutajad, keda saadetakse nagu treenitud penisid maharõhutud rahva arvel tehtavat võltskultuuri näitama ja Pagulas-Eesti noorust hõrgutama ning petma. Okupandid andsid Hugo Raudsepale kuus aastat aega ümber orienteerumiseks ja nende sulaseks hakkamiseks. Aga tal oli vaimusuutrust ja mehisust loobuda kommunistide sopases vees ujumisest. Isegi vaikimist peeti talle patuks. Lõpp oli märtrisurm Siberi jäljetus hauas.

Sks.

Mitte „Eestimaa" vaid „Eesti"

— selle pealkirjaga kirjutab „Välis Eesti":

„Tahaksin Välis-Eesti veergude kaudu pöörduda keeleteadlaste ja teiste asjatundjate poole selgituse saamiseks, millega seda seletada, et mõiste „Eestimaa", eriti okupeeritud Eestis avaldatatud kirjasõnas, kuid ka vabas maailmas ilmunud trükistes. Minu teada oli Eestimaa tsaarivene aegne administratiivne sünnitus, mis koos Põhja-Liivimaaga välja andis selle, mida me Eesti all mõtleme. Tsaariajal ei tohtinud seda nimetust alati kasutada, vaid tuli öelda „Põhja-Balti" või midagi taolist.

Eesti aga on üks kindel geograafiline, kultuuriline ja administratiivne mõiste, mis on täpselt kindlaks määratud Tartu rahulepinguga Eesti ja N. Venemaa vahel. Kuigi mõned piirialad on nüüd administratiivselt okupatsioonivõimu poolt arvatud Leningradi ja Pihkva oblasti alla, ei tohiks see muuta Eesti mõistet. „Eestimaa" lansseerimine on jälle üks vaikne sovjetiseerimise nõks, mida harrastavad meeleldi autorid, kel on kalduvus okupatsioonivõimule pugeda. Isegi kristlik „Maarjamaa" paistab mõnele rohkem meeldivat, kui selge ja puhas Eesti nimetus. Kas lohakusest või mõtlematusest on hakatud ka väljaspool „Estlandi" tõlkima „Eestimaaks".

Oleks hea, kui mõned autoriteetsed isikud selles küsimuses sõna võtaksid, enne kui „Eesti" võõrapärase „Eestimaa" vastu on ümber vahetatud."

K.N.

Piiritusega autosõit pole uudis

Piiritusega autosõidust on mitmes ajalehes aegajalt räägitud ja enamuses jääb mulje, et tegemist on suure uudisega. Need katsed on võibolla kaugeleulatavamad, (vt. M.E. nr. 23) arvestades ähvardavat bensiinipuudust, kuid võibolla pole ülearune meenutada, et ma olen aastaid sõitnud autoga mis kasutas alkoholi-bensiini segu. See oli Inglismaal, kusagil enne 1962, mu naabrimees kelle vanas autos tööle sõitsin laadis end alati ühes Watfordi äärelinna (Londonist paarkümmend miili NW poole) bensiinijaamas — oli vist BP — just bensiini-alkoholi seguga. Alkoholi sisaldavust ei mäleta, võibolla 20 protsendi piires — kuid auto oli täiesti normaalne, ilma mingisuguste ümberreguleerimisteta. Naaber ütles lihtsalt, et selle seguga jookseb mootor paremini.

E. Aruja

LUGEJA KIRJUTAB

„Meie Elu" avaldab meelsasti oma lugejate mõtteavaldusi — ka neid mis ei ühtu ajalehe seisukohtadega. Palume kirjutada kokkuvõtlikult ja lisada oma nimi ja aadress. Toimetus jätab endale õiguse lugejate kirju redigeerida ja lühendada ning mittesobivuse korral jätta avaldamata.

Punane orjaaeg Eestis

Möödunud sajandil sotsialismist nakatatud eesti kirjamehed ja marksistid, eesotsas Hans Kruusiga, leierdasid kogu Eesti iseseisvuse aja võlts-ajalugu. Meie rahvast 15—20% moodustanud maatameeste, moonakate, sulaste vastuhakke, röövimisi, põletamisi esitati tähtsate rahvuslike vabadusvõitluse sündmustena (näit. Mahtra „sõda"), mida need kunagi pole olnud. Talud, milledest 80% eesti rahvast põlvenes, unustati selle propagandatrikiga täielikult. Sulaste olukord oli Eestis vilets, nagu igal pool mujal, ja on seda tänapäevalgi. Sulane aga pole eesti rahva prototüüp. Juba kroonik Russow kirjeldas 1581, kui maal valitses korralagedus, et talurahva hullemaks vaenlaseks kui moskoviidid olid kujunenud vabadikud (sulased, moonakad popsid), kes olid hakanud röövimas käima, kuna tundsid salajasi teid ja radu läbi võsa paremini kui kõik teised sõjamehed (Russ. 35). Ka 1940/41 oli just see kiht venelaste käsilasena eesti rahva paremiku ja taluperemeeste kõige õelam vaenlane, eriti maal. Kahjuks, Eesti iseseisvusaegnegi hariduspoliitika ei astunud samme, et sulaste „mässude" ülistamisele piiri panna. Seega eesti noorus kasvas üles võltsajaloo valguses.

Nüüd aga, mil eesti põline talupojaskond ja talud on jõhkralt hävitatud ja peremehed valdavas osas tapetud, on eesti rahvas esimest korda sattunud tõelisse orjaaega. Punane orjaaeg on muutnud kogu eneseteadliku eesti rahva moonakaiks ja sulasteks, kel pole enam sõnagi öelda oma igipõlise maa harimises, vaid ainult käske ja norme täita ning õppida petmist ning varastamist, et kuidagi ära elada. Punased proletaarlased eestlaste eneste keskelt on nüüd siis saanud „vabaduse", või, nagu Hugo Raudsepp sõnastas „kui säärane Soodom ja Gomorra ongi see paljukiidetud sotsialism, siis seda pole kellelgi vaja. Lollide arv on aga piiramatu." Riigimoonaka orjapõlve sattumisel on lisaks veel teised sügavad varjuküljed, millede kõrvaldamine võtab inimpõlvi, kui eesti rahvas taas korra punasest orjaikkest vabaneb. Eestlased pole kunagi olnud venelaste sarnased karielajad, nagu seda Procopius kirjeldab, keda roomlased lingudega püüdsid oma orjakarja täiendamiseks. Eesti rahva igipõlis-eks koldeks aastatuhandete jooksul on olnud oma talu, mitte kobaras koos teistega, vaid igaüks omaette. Küla oli administratiivne ja sõjaline keskus, kus külavanemad valvasid õigluse järele ja ütlesid välja rahva arvamised ja soovid. Nagu revisjonid näitavad, nende väljaütelusi respekteerisid isegi Poola ja Rootsi kuninglikud komisjonid. Punase vene orjaajas ägavas Eestis on iseseisev, eneseteadlik mees, taluperemees põlu all nagu mingi kurjategija. Partei rakukese roomaja sekretär, loomulikult ka vene salapolitsei nuhk, on nüüdisaja Eestis too „isand", kes rahva nimel laseb kuulda, nagu gra mofon, venelastelt päheõpitud lugu, ise hirmu täis. On see inimväärne elu! Iga iseseisev ja pisutki kriitiline hääl elanikkonnas loetakse vastuhaku märgiks kommunistlikule diktatuurile. Surmapatt on seegi, kui poeg läheb võimudelt küsima, kus on Siberis ta isa haud. Rahva elutarkus seisab nüüd selles, et hoia end hääletuna nii maa ligi, kui võimalik. Se-

Sala
Ver

Rase piloot kõrvaldati

32 aastane naispiloot Rosella Bjornson kõrvaldati lennukijuhi ametist, sest ta oli jäänud rasedaks ja lennueeskirjad ei luba rasedal naisel lennukijuhtimist. Kuid Rosella ja naisõiguslased protesteerivad ja nõuavad, et rase naine võiks lennukit juhtida kuni raseduse 7. kuuni.

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage oma sõpradele soovitamast
„MEIE ELU"

PÕHJAKOTKA '80 INFORMATSIOONI KOOSOLEK

Hotellides majutamiseks soovitatakse reservatsioonid teha aegsasti

Kolmapäeval, 11. juulil toimus Toronto Eesti Majas Eesti Päevadele sõidu informatsioonikoosolek. Koos oli sajaline sõitasoovijate arv, vaatamata suurele äikesetormile, mis kogumist segas. Suure tähelepanu osaliseks said informatoorsed väljapanekud Eesti Päevade, majutuse ja ringsõitude osas. Nii sõidu, kui majutamisega seoses olevad küsimused, olid kõigil südamel. Soome ringsõit näis palju pooldajaid omavat.

Tõnu Tõsine Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas esimehena ja lennutoimkonna liikmena andis täieliku ülevaate praegu teadaolevatest Eesti Päevade programmidest. Kõik võimalikud muudatused tulevikus teatatakse eesti ajakirjanduses. Üldiselt on Eesti Päevade programmid koostatud ja tegeletakse peensustega. On tähtis, et siinsed organisatsioonid valivad ja teatavad oma vastutavad nimed nii siinsele Eesto '80 toimkonnale kui Rootsi, et garanteerida informatsiooni õigeaegset vahendamist.

Arvestades organisatsioonide soove, lükati lennu registreerimise kuupäev 15. septembrile. Nüüd on ülimalt tähtis, et organisatsioonides lahendatakse sõidu küsimused juulis ja augustis, vaatamata puhkustele.

Lõplik registreerimine nii organisatsiooni liikmetel kui üksiksõitjatel, peab sisse saadetud olema P. Lawson Travelisse 15. septembriks, et garanteerida kohta charterlennul otse Stokholmi. Kui keegi eraviisiliselt soovib riisiko võtta ja ei kavatse õigeaegselt reservatsiooni teha, siis lennutoimkond ei saa kuidagi hilinejaid aidata. Ainult hilinejate rahakoti suurus saab neile abiks olla.

Põhjakotka '80 lennu hinnaks oli teatatud $450.00 arvestades võimalikke hindade tõusu, kuid seda, mis nüüd hiljuti juhtus kütteaine osas, ei osanud keegi ette arvata. Hindade muudatus teatatakse kõigile ajakirjanduse kaudu ja registreerinutele eraviisiliselt P. Lawsoni poolt.

Põhjakotka '80 lennutoimkond ioodi organisatsioonide esindajate poolt Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas algatusel ja ei ole tulutaotlev ettevõte, ütles koosoleku juhataja Tõnu Tõsine. Põhjakotka '80 eesmärgiks on kõiki eestlasi viia Torontost Stokholmi ja tagasi kõige odavama hinnaga.

Peale lennuprobleemide leidsid üksikasjalist käsitamist majutamise probleemid.

Tõnu Tõsine andis väga põhjaliku ülevaate Stokholmi hotellide olukorrast ja ülimalt soodsalt reserveeritud kohtadest P. Lawson Traveli poolt. Väga tungivalt toonitati hotellitubade reservatsiooni kiirust ja esimest sissemaksu, et garanteerida tube Eesti Päevade ajal. Kõigile tuli meeldiva üllatusena P. Lawsoni poolt tehtud reservatsioonid üliõpilashotellides Domus ja Fresgati. Reserveeritud toad on kahele inimesele ja maksavad koos hommikusöögiga umbes $17.50 isikult eeloleval aastal. Eraviisiliselt on lennutoimkonna liikme poolt reserveeritud piiratud arv 3 ja 4 liikmelisi tube perekondlikuks kasutamiseks koos külmutuskapi ja pliidiga kesklinnas hotell Odenis. Informatsiooniks palutakse helistada 282-8833.

Koosolek asus seisukohale, et kõik hotellides majutamist soovijad Põhjakotka '80 liikmed astuvad kiiremalt ühendusse P. Lawson reisibürooga reservatsioonide asjus

ja seda soovitatakse kõigile teha kes vajavad hotellilist majutust Stokholmis. Paljud arvestasid minevikus ja lootsid, et saavad sõprade juures peatuda Stokholmis, kuid nüüd on selgunud, et paljude elukohtade kaugused ja liiklusolud ei võimalda aktiivset Eesti Päevade osavõttu. Lennutoimkond soovitab, et keegi ei jääks kunagiste sõprade peale lootma. Sõpradel võivad olla uued sõbrad leitud. Ainult siis arvestada võimalust, kui kutse käes! Sealsed korterid on väiksemad, kui meie siin mandril oleme harjunud elama. Heaks Eesti Päevade kordamineks on soovitav omale tuba reserveerida ja õigeaegselt sobivas hotellis.

Auto rentimine Stokholmis maksab $192.00 US, Kopenhaagenis $125.00 US. Üldiselt ei soovitata kellelgi rentida autot Eesti Päevade ajaks. Kui keegi vajab taksit, siis selleks võib kasutada eestlasest juhti Martin Huusmanni, kes valdab eesti, rootsi, inglise ja saksa keelt.

Noortele, alla 26 a., on Rootsis saada erilised raudtee sõidu piletid „Youth Travel"; mis on isegi soodsamad Eurailist. Sõita võib 20 erinevasse riiki ja hinnad on 35—40% odavamad tavalisest sõiduhinnast.

Koosolekul jagati välja ESTO '80 „Teated I & II" mis olid hilinenud postiolude tõttu.

Koosoleku kandvaks mõtteks ja küsimuseks kujunesid hotelli reservatsioonid ja Põhjakotka '80 lennu õigeaegsed registreerimised, sest kõikjal maksavad põhimõtted: kes ees see mees! Kõikides küsimustes palutakse pöörduda kas Põhjakotka '80 lennutoimkonna liikmete või P. Lawson Travel Büroo poole.

elna

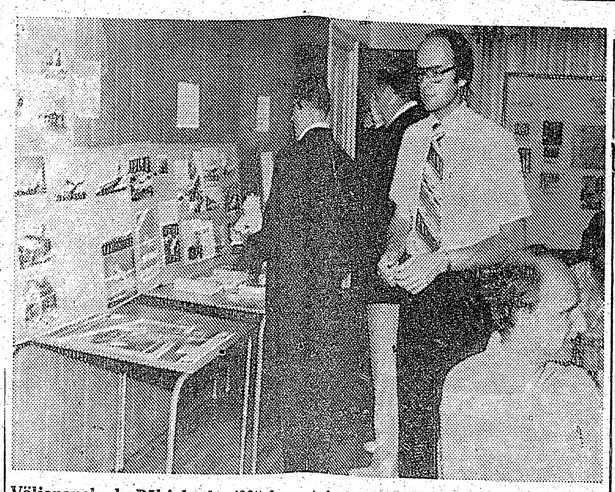

Väljapanekud „Põhjakotka '80" lennutoimkonna II informatsioonikoosolekult. Ees seisab sihtasutus „Esto 80" esimees Tõnu Tõsine.

Foto — Elna Kungla

Stokholmi eestlasest taksojuht Martin Huusmann. Foto — Elna Kungla

PROPAGANDALIK „KULTUURISEMINAR" TALLINNAS

Okupeeritud Eesti propagandaorganisatsiooni VESKA (Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühingu) korraldusel toimus juuni lõpul Tallinnas järjekordne nn. kultuuriseminar, millest nüüd KGB propagandaleht „Kodumaa" toob lähemaid teateid. „Kodumaas" avaldatud piltide ja nimede järgi on sellest „kultuuriseminarist" võtnud osa kümmekond isikut nooremast generatsioonist, enamikus Rootsist. Kuid mõned osavõtjad on olnud ka Ühendriikidest ja Kanadast. Osavõtjaile esitati nädala jooksul rohkesti ettekandeid küll eesti keele, kirjanduse ja kultuuri aladelt nõukogudelikus esituses aga ka tugevalt propagandalisi ettekandeid Eesti ajaloo ja majanduse kohta kommunistliku akadeemiku Juhan Kahki ja teiste poolt.

Propagandalehe „Kodumaa" viimastes numbrites on avaldatud osavõtjate muljeid toimunud propagandaseminarist. Need on „Kodumaa" järgi muidugi kiitvad. Nii on Torontost osa võtnud „tööbüroo intervjueerijat-nõuandjat" Aino Lokk'i pandud ütlema: „Eestisse tulek on mulle mõjusam ja tõelisem kui reis üksköik kuhu mujale maailmas. Sest siin on ikka midagi põhilist ning paikapidavat minu tagapõhjale. Meie, tänavused VEKSA Ühingu kultuuriseminarist osavõtjad oleme ühes asjas vist kõik ühel meelel: et niisuguseid kursusi toimuks kindlasti ka edaspidi."

Ja teine Torontost osavõtja, „lavastaja ja näitleja" Linda Pakri on avaldanud oma mõtted: „Minul kui Põhja-Ameerikast pärit oleval inimesel oli elamus viibida Eestis, maal, kus rahva minevikuteadmised ja loodusesse suhtumine on selgelt põimunud tänase päevaga. Neid aegade jooksul arenenud vaimseid tarkusi on igal rahval vaja.".

New Yorgist pärit Liivi Jõe, kelle ametinimetuseks on antud „televisioonikompanii NBC sotsioloog ja New Yorgi linnaülikooli aspirant" ütleb, et ta on viimase 10 aasta jooksu sageli Eestis käinud ja temas on „süvenenud teadmine, et eesti rahval on selge arusaamine ja suurepärane enesetunnetus oma kohast maailmas ja oma tulevikust." Tema arvates New Yorgis on paarkümmend eestlast, kes tunnevad aktiivset huvi kodumaa vastu ja kel ses suhtes „pole mingeid komplekse".

Teistes maadest osavõtjaina nimetatakse „Kodumaa" kirjeldustes veel usuteaduse üliõpilast Tiina Allikut ja lauljatar Ell Taburit Ühendriikidest, ins. Enno Klaari, dr. Mall Kriisat, raalitehnik Thomas Niit'i ja Rein Viira't Rootsist ja võimlemisõpetajat Maie Vainumäed Saksamaalt, kelle seminarist osavõtt oli juba viies külaskäik Eestisse.

SÜDASUVISEST MONTREALIST . . .

Nüüd, kus igaüks näib puhkusel olevat, kaasa arvatud need, kes juba olid puhkusel möödunud talvel — väga vähe näib juhtuvat, millest kirjutada. Eriti, kus meie suvised puhkused näivad olevat üsna vaikse-iseloomulised ja seal ei näi enam juhtuvat selliseid suuri asju kui vanasti vahest. Selles mõttes talvised puhkused on olnud üldiselt veidi seiklusrikkamad kõigi nende Havaii, Miami ja Hispaania reisidega. Ainuke sündmus, millest ma saan praegu kirjutada, on Montreali perekonna-laager Lättemäel 18. kuni 25. augustini.

Põhiliselt noortelaager — see üritus on leidnud viimase kolme aasta kestel ainulaadse perekonna-laagri nimetuse kuna koos noortega on seal kaasa löönud üllatavalt suur arv lastevanemaid ja vana-vanemaidki. Lättemäe pakub selleks eriti häid võimalusi oma suvekodudega, kus külalised leiavad ulualust eraldi noortest, kes teadagi naudivad teataval määral omaette olemist. Üldises laagri tegevuses on vanematel kuldsed võimalused igasuguseks kaasalöömiseks. Laagri toidutare nimetatud „Lättemäe Hiltoniks", hoolitseb ühise toitlustamise eest. Laagri üldjuhtimine on tänavu Heino Altosaare hoolitseda ja teda assisteerivad Hans Peets, kes oli üldjuhiks mullu, ning Endel Ruberg — laagri juht ülemöödunud aastal. Toidutare eest hoolitsemine on edasi Elsa Peetsi ja Laine Altosaare õlgadel, kuid kaasa-aitajad, nagu alati, on teretulnud! Samuti soe „teretulemast" — nagu eelmistel aastatel, on läkitatud Torontosse. Endel Ruberg, kes ka tänavu on kaastegev Toronto noorte suvelaagris Jõekäärul, on seal kättesaadav lähemaks informatsiooniks. Kindlasti oodatakse Lättemäele jälle tagasi Tamara Norheimi ja Selma Metsalat oma peredega. Käesolevate ridade kirjutaja on ka sedapuhku registreeritud laagrisse selle lehe „eri-kirjasaatjana" jälle . . .

☆

Vahepeal polnud mul kahjuks reporteri ülesannetes kaasa teha Montreali Võidupüha tähistamise kokkutulekut. Kuid õnneliku kokkusattumisena oli sello aktuse külaliskõnelejaks selle lehe üks toimetajaid Torontost, ja näis, et ta ei pannud pahaks ka reporteri ülesannet oma peale võtmast. Teadagi me olime Montrealis huvitatud, kuidas Toronto silm näeb Montreali üritust. Vahetevahel ma nagu kaldusin kartma, et kirjutan Montrealist kui oma kodulinnast vahest ehk veidi liiga heakskiitvalt. Seda suurem oli minu, samuti kui kõikide meie kergendustunne, kui Toronto kolleeg leidis Montreali grupi „Pruuli juures" samasuguses positiivses meeleolus, nagu me oleme endid leidnud igakord varem. Aitäh!

☆

Montreal oma elava euroopaliku meeleoluga on ilma igasuguse kahtluseta kujunenud siinsele eestlaskonna sperele nende kolmekümne aasta kestel koduseks paigaks, ja enamik hoiaks seda linna edasi oma asupaigana. Viimaste aastate poliitilised lainetused siin teadagi häirivad inimesi, kuid ilmselt enamik meist usub, et Quebeciga seoses olevad probleemid leiavad õnneliku lahenduse ja et keegi meist ei ole sunnitud oma asupaika vahetama. Tõsi — Montrealist on meie inimesi lahkunud; viimase aasta jooksul eriti mitmed on siirdunud Torontosse koos nende töökohtade üleviimisega. Kuid — nii uskumata kui see vahest ka ei kõla — Montreali on tulnud meie inimesi Torontost, ja näib, et nad ei ole selle üle mitte just õnnetud. Insener Ants Saar Torontost oli saadetud oma firma poolt üheks aastaks Montreali ühe kiireloomulise eri-ülesande täitmiseks. Kui ma alul usutlesin teda, et kuidas ta end Montrealis tunneb ajal, kui nii paljud siit mõtlevat mujale siirduda — ta tunnistas, et tal olevat mõnikord olnud nagu veidi võõras siin. Paar kuud hiljem ta tunnistas, et ta saavat juba päris hästi magada. Ja hiljuti — just enne tema tagasipöördumist Torontosse — ta tunnistas, et viimati vahepeal nädalalõputi Torontos ta leidnud võõrastava olevat mitte kuuldes prantsuse keelt tänaval!

☆

Mis puutub meie prantsuse keelde Montrealis, siis õige paljudele ei ole see teadagi mitte mingiks probleemiks. Eriti mitte meie noortele, kes oma hariduse on saanud Montrealis. Vanematest need, kes omal ajal olid õppinud Tallinnas Prantsuse liitseumis või Westholmi gümnaasiumis — olid siia tulles teadagi eelistatud olukorras võrreldes teistega. Need, kes veel praegu soovivad prantsuse keeles end täiendada, saavad teha seda muide Montreali Eesti Pensionäride Klubi poolt organiseeritud prantsuse keele kursustel. Ja kui kellelgi siiski veel peaks raskusi olema selle keelega mõnedes äride näiteks, siis Bay daamide kinga-osakonnas kesklinnas on võimalik ostusid teha niihästi inglise, prantsuse kui eesti keeles ühe müüjanna juures korraga. Või siis üle tänava daamide käekottide äris. Ja kui keegi peaks veel muretsema Quebeci tuleviku pärast, siis — Quebeci provintsivalitsus on vastu võtnud föderaalvalitsuse ettepaneku korraldada Kanada talvemängud 1983 Quebecis!

☆

Kõiki neid olukordi ja sündmusi me analüseerime ja arutame Montrealis omavahel pidevalt; see on üks osa meie elust. Üks grupp meist teeb seda igal äripäeva hommikul südalinnas asuva Place. Ville Marie ühes kohvikus. See grupp — Kalle Viires, Herbert Raud, Toivo Sillaots ja nende ridade kirjutaja, tuleb kokku kell 7.15 ja veedab enamasti terve tunni üheskoos enne tööleminekut. Me nimetame seda kokkutulekut „rahvuslikuks sümpoosiumiks", ja tõsi — enamik meie vestlusteemasid on meie endi rahvuslikud mured ja rõõmud. Ainult vahetevahel poetuvad meie jutulõnga sellised nimed nagu Joe Clark ja Pierre Trudeau. Enamik, kes on kuulnud sellest „sümpoosiumist", imetleb: „Millest teil seal ometi on räägitud?", või: „Milleks nii vara?" Well — igaüks meist näib olevat varajane ärkaja; seepärast siis peamiselt. Ometi näib see kokkutulek ka rikastavat igat päeva ja andvat sellele värske alguse. Ma pean tunnistama, et olen nii mõnigi kord leidnud sealt isegi inspiratsiooni ja informatsiooni oma kirjutustes „Meie Elu'le". Vahel see grupp on ka „tsensuurinud" mu kirjutusi, ning korra üheskoos mu koduse „tsensuuriga" isegi sõbralikult soovitanud ühte mu kirjutust mitte edasi saata. See grupp on käinud oma põhilises osas koos 15 aastat ja alul oli selle üheks liikmeks ka Julius Ridal. Ma olen suhteline uustulnuk selles grupis ja Toivo Sillaots kõige uuem meist. Kuid me oleme kokku leppinud oma gruppi mitte enam suurendada . . .

☆

Ja head puhkust igaühele! Ning jällenägemist Lättemäe laagris augusti kolmandal nädalal . . .

Henn Arvo

Kodakondsus ja kodumaa külastamine

On tõsi, et eestlastel, kes on Kanada kodanikud, pole midagi tegemist N. Liidu seadustega. Aga olukord võib olla teine, kui eestlasest Kanada kodanik siirdub N. Liidu võimupiirkonda. Seal on ta rippuv N. Liidu võimude äranägemisest, olgu isegi seadused missugused tahes. Ka siindinud kanadlane pole millegi eest kaitstud, nagu muuseas on näidanud mõningad kogemused ameeriklastega. Vaatamata kodakondsusele, võib teha näit. kriminaalseadusi, mis hõlmavad ka välismaalasi jne.

Ühe sõnaga, on tegemist poliitilise konjunktuuri ja rahvusvahelise poliitika ilmastikuga. Kodumaale minevaid eestlasi võinuks N. Liit kimbutada juba algusest peale, ka nende vana kodakondsuse seaduse ajal või ilma selleta. Arvestades seadusliku järjekindluse põhimõtet, oleks seda isegi võinud oodata. Kuid N. Liit pole senini kodumaid külastavaid isikuid, keda ta loeb oma kodanikeks (õigusega või mitte) siiski tülitanud, peale mõne erandi.

Rahvusvahelise poliitika olukord on käesoleval ajal selline, et N. Liit ei soovi äratada suuremaid tülisid läänemaailma riikidega. Ta esineb sõbraliku partnerina, kes edendab rahvaste vahelist sõprust ja kultuurilist läbikäimist, sest tal on vaja läänеriikide toetust oma majanduse ning sõjanduse kindlustamiseks ning tugevdamiseks.

Peale selle aga on N. Liidu poliitika olnud suunatud propagandalisele edule, millega ta teatavasti on sõjajõuta saavutanud tohutuid eeliseid — oma võimuala tunnustamise, otsesed õõnestamisvõimalused välisriikides kultuurilise läbikäimise sildi all jne. Praegu on eesti pagulaste osas käimas kultuuriline „läbiimbutamine", mis pikapeale peab lahjendama vabastamisvõitluse hoogu ning mõju, sulades lõpuks tulevaste noormate põlvede juures kokku mingiks kultuuriliseks ühisolemiseks.

Eestlastel välismail tuleb niisiis jälgida poliitilist konjunktuuri ja selle muutumise võimalusi, tehes plaane kodumaa külastamiseks. Seadused neid seal ei kaitse ka siis, kui rakendataks kahekordse kodakondsuse mõistet. Sest rahvusvahelise kokkuleppe kohaselt kodaniku uus riik ei saa teda kaitsta riigis, kus ta loetakse edasi kodakondsusse kuuluvaks. Selle olukorra vastu on vaid üks abinõu — rahvusvaheline erilepe N. Liiduga. Kanada kodanikud võivad nõuda oma valitsuselt, et see sõlmiks N. Liiduga kokkuleppe, mille kohaselt N. Liit loobub nende isikute suhtes, keda ta luges oma kodanikeks, kuid kes seaduslikult on saanud Kanada kodanikeks, igasugustest kodakondsuse nõudlustest ja kohustub neid igal pool kohtlema Kanada kodanikena.

See on ainuke tee, mis võimaldaks N. Liidu võimupiiridest lahkunuile üldist rahvusvahelist kaitset, või õigust seda nõuda N. Liidu suhtes. Seegi muidugi kehtiks ka seni kaua kui püsib poliitiline ja sõjaline rahuolukord maailmas.

I. R.

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA

K. Päts — 1918

Salajane sõnastik Vene sõduritele

Eestis on ilmunud päevavalgele dokument, mis on salajane ja oli mõeldud kasutamiseks vaid vene sõjaväelastele Eesti okupeerimisel 1940. aasta suvel. Dokument on nüüd toimetatud Läände.

Tegemist on Leningradis vahetult enne „juunipööret" trükitud raamatuga — „Lühike vene-eesti sõjaväeline vestmik", mis sisaldab vene okupantidele iseloomulikke ja nende kavatsusi paljastavaid lauseid: „Viska relv maha!", „Käed üles!", „Heida maha!", „Ole vait!", „Kas on nööri?", „Ega kaev mürgitatud ole?", „Kui peidate, otsime ise üles!", „Wiige meid nii, et keegi ei märkaks.", „Anname teile raha.", „Minge rutemini.", „Koguge ja tooge siia inimese jaoks", „Ärge kartke punaväelasi!", „Soovite meie pool võidelda?", „Kui kära teed, tapan!" jne.

Kõigepealt on lause trükitud vene keeles, siis eesti keeles ja lõpuks eesti keeles vene tähtedga. Ei osanud ju „haritud ja kultuuri toov" venelane lugeda ladina tähestikku. Iseloomulik on ka selliste lausete olemasolu, nagu „Kas paremat ei ole?" ja „Kas rohkem ei ole?" Sõnaraamatu paksus on rohkem kui 100 lehekülge. Selle toimetajaks ja järelevaatajaks oli polgukomissar D. Levantovski. Korrektoriks eesti rahva reetur Eduard Päll, kes selle eest hiljem okupeeritud Eestis suurde ausse tõsteti. Sõnastik trükiti 9. juunil 1940 Leningradis Gorgi nimelises trükikojas Gatshini tänaval majas number 26. Selle maht oli 3,5 trükipoognat, tellimuse number 351. Eessõnas on öeldud, et sõnastik peab vene sõjaväelast abistama kohaliku elanikkonnaga „suhtlemisel", sest see ei valda tähtsat vene keelt.

Samasugused „vestlus" sõnastikud on trükitud samal ajal ka läti ja leedu keeles.

Ilmar Tammelo Soome Teaduste Akadeemia liikmeks

21. mail s.a. teadustas Soome Teaduste Akadeemia, et ta oli valinud Ilmar Tammelo oma liikmeks tema väljapaistvate teaduslikkude teenete tõttu.

Tammelo, kes on praegu õigusfilosoofia korraliseks professoriks Salzburgis, on võitnud laialdast tähelepanu teaduseilmas eriti oma töödega õigusloogika, eetika, poliitilise filosoofia ja elufilosoofia aladel. Ta on olnud tegev erialaliste maailmaühingute presiidiumide liikmena ja rahvusvaheliste õigusfilosoofiliste ajakirjade toimetuste liikmena ja nõuandjana, samuti organiseerijana mitmetes ülemaailmlistes teaduslikkudes üritustes. Tammelo viimased tähisteosed on „Modern Logic in the Service of Law", mille portugalikeelne tõlge on ilmumas Brasiilias, „Zur Philosophie des Überlebens" ja „Theorie der Gerechtigkeit" mille hollandikeelne tõlge on ilmumas Belgias). Viimased kaks raamatut käsitlevad tänapäeva suuri maailmaprobleeme ja on arusaadavad ka neile, kes pole varustatud eriteadmistega. (EPL)

Uus ajakiri baltika osas

Florentsi ülikooli poolt hakkab ilmuma uus ajakiri „Ponto-Baltica", mille eesmärgiks on käsitleda Euroopa ida-raja riikide Eesti-Soome-Läti-Leedu-Poola - Tshehhoslovakkia-Austria - Hungari, Rumeenia - Jugoslaavia - Bulgaaria - Albania - Kreeka kultuur-traditsioone, keelt, ajalugu. Erilist rõhku tahetakse asetada nende eel-ajaloole ja sealsetele rahvastele, fenni, aestii, venedi, sarmaatialased, pannoonialased, illürlased, dacialased, gothid, dardanialased ja thraakialased. Ajakirja peatoimetajaks on prof. dr. Carlo A. Mastrelli.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas: 1 a. $24.00, 6 k. $13.00, 3 k. $8.50 USA-sse: 1 a. 26.00, 6 k. $14.00, 3 k. $9.00. Ülemeremaadesse: 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3 k. $10.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri ja lennupostilisa USA-sse: 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa Ülemeremaadesse: 1 a. $23.50, 6 k. $11.75.

„MEIE ELU" TALITUS
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada

Tellimiskupong:

Palun saatke minule „Meie Elu" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga, panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

SEEDRIORU SUVEKODU ALUSTAS TEGEVUST

Seedrioru Suvekodu alustas tegevust pühapäeval, 8. juulil. Juba varahommikust alates kogunes nii endiseid kui uusi kasvandikke vanemate saatel kõigile armsaks saanud Seedriorgu. Sagimist oli palju, et igale meelepärane „pesa" leida.

Vaimuliku talituse pidas pastor E. Lepik. Kell 2 p.l. koguneti magamismajade ette, suurte puude varju, kus huviga palvust ja pastori kõnet kuulati.

Kell 4.30 p.l. marssis kogu laagri noorpere juhataja K. Rist'i ja kasvatajatega lipuväljakule, kus laulu „Kaunistagem eesti kojad" lauldes lipp heisati.

Järgnes sõnavõtt suvekodu korraldajalt Hillar Amolins'ilt, tervitades noori kasvandikke, juhatajat ja kasvatajaid, ühtlasi meenutades ka oma suvekodu päevi. Noored tundku end ühise suure perena siin värskes õhus, rohelistel väljakutel seedrite varjus. Ühtlasi andis ta edasi parimaid soove Seedrioru juhatuselt suvekodu heaks kordaminekuks.

Lipuväljakult mindi vaikselt mälestussamba juurde, asetades sinna kimbukese Seedrioru lilli.

Ametlik osa läbi, rutati valgusrikkasse söögisaali, kus peaperenaise A. Tammer'i, tema abide S. Pertens'i, E. Pertens'i ja A. Tammer'i poolt kaetud lauad suvikodu esimesele õhtusöögile ootasid.

Suvikodu juhatajaks on K. Rist, kasvatajaiks Priit Aruvald, Kadri Roman, Erika Jõgi, Tarmo Koger, abikasvatajaiks Helga Mälberg ja Eti Ainsoo. Saunakütjaks ja köögiabiliseks on Karl Tera. Püssilaskmise eest hoolitseb C. Rajamets, õpetades seda „kunsti" ka noortele.

Teisel nädalal õpetab L. Tark noortele mitmesuguseid uusi ja huvitavaid käsitöid. Samuti on E. Ruberg lubanud tulla paariks päevaks mitmesuguseid nahatöid ja maalimist õpetama. Rahvatantsu eest hoolitseb H. Toomsalu.

Esimene nädal on lõpule jõudnud. Taevataat on olnud Seedrioru noortega; ta on annud palju päikest ja ilusaid ilmu.

Suvikodu suhtes informatsiooni saamiseks helistada tel. 1-519-846-9261, saades Seedrioru peamaja.

H. A.

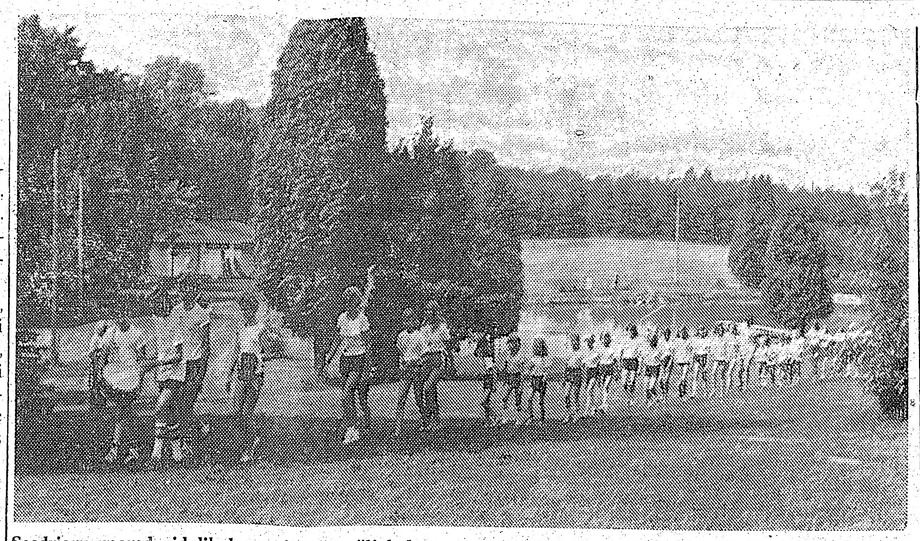

Seedrioru noored pidulikul avamisel lipuväljakule marssimas.

INTENSIIVNE TEGEVUS JÕEKÄÄRU SUVEKODUS

Jõekääru suvekodus pulbitseb eesti elu oma kõige värskemas noorus-es. Päevane kava algab täpselt kell 7.45 äratuse, võimlemise, ja tarede koristamisega. Kell 8.45 heisatakse lipud ja kell 9 algab pärast E. Rubergi söögipalve lugemist hommikueine. Kell 9.45 algab mitmesugune tegevus — nagu laul, eesti keel, ujumine, sport, laskmine ja naha ehistöö jne.

Täpselt kell 1 p.l. koguneb noorus söögisaali lõunasöögile. Kell 1.30 kuni 2.30 on puhkeaeg ja kella 3-est—6-ni jätkub jälle mitmekesine tegevus. Kell 6.15 langetatakse lipud ja siirdutakse õhtusöögile. Kella 7.30-st kuni 9-ni õhtul on etenähtud saunas pesemine ja õhtune tegevus, nagu killa- ja meeskonna-mängud, rahvatants, juuakse karastavat mahlajooki. Kell 10-e õhtul peab algama taredes õhtune rahu ja kell 10.30 kustutatakse tuled ja algab magamise aeg.

Suvekodu juhataja ja kasvatajad on suvekodu tegevuse üksikasjaliselt ja väga oskuslikult kavandanud, mis pakub lastele huvitavat tegevust. Eriline rõhk on aga pandud noorte kehalisele kasvatusele, nagu võimlemine, matkamine, pallimängud, ujumine ja kergejõustik. Ka laskétreening ja harjutused toimuvad kavakindlalt. Paralleelselt välistegevusele pannakse suurt rõhku ka kultuurilisele tegevusele, miile raamides õpitakse eesti laule ning osutatakse suurt tähelepanu eesti keele õppimisele ja rääkimisele. Peale selle toimub E. Rubergi kindlate reeglite kohaselt naha ehistöö õppimine ja laskétreening ning harjutused. Tulemused olid juba näha. Nii laskis möödunud nädal Tomas Kolli korduvalt 100-st võimalikust 99.

E. Ruberg õpetab noortele ka Kalevipoja tundmist, möödunud nädala parimateks osutusid noortest Lembi Veskimets ja Linda Norheim, keskmistest Piia Metsala ja Martin Roos. Kõige paremat ja püüdlikumalt rääkis laagris eesti keelt, Saksamaalt külalisena laagris viibiv sõjavigastatud hr. Veskimetsa poeg Ülo Veskimets. Ülole võimaldas Naisselts tasuta suvekodus viibimise.

Möödunud reede veetsid suvekodu noored umbes 12 klm. eemal asuvas Sibbald Pointi Provintsipargis, kus päevitati, ujuti ja mängiti mänge. Tagasi jõudes ja bussidest väljudes oli kõikidel näonahk palju pruunim ja suur heameel ilusast päevast. Sel õhtul tunti rohkem väsimust ja tunti unest mõnu.

Tuleval laupäeval, 21. juulil algusega kell 8 õhtul toimub laste suvekodus noorte pidu Jõekääru õhtu mitmesuguste ettekannete ja lõkkeõhtuga. Noored loodavad, et lastevanemad ja nende sõbrad Jõekääru õhtust rohkearvuliselt osa võtavad.

J. S-gi

Ervin Hopp Majandusklubi esimehe asetäitjaks

Eesti Majandusklubi Kanadas juhatus valis surma läbi lahkunud esimehe A. Pajuste asemele Majandusklubi esimehe asetäitjaks senise abiesimehe Ervin Hopp'i. Samal koosolekul valis Majandusklubi juhatus pr. Jolla Pajuste Majandusklubi auliikmeks.

Eesti Majandusklubi iga-aastane suvepäev otsustati sel suvel leina tõttu ära jätta. Järgmisel suvel peetakse klubi suvepäev majandustegelase Joh. Kittaski kutsel tema suvilas Simcoe järve ääres.

Majandusklubi on saanud juba mitmetelt tööstustelt lubadusi sügisel nende ettevõtete külastamiseks.

Eestlanna edu Toronto kabareeteatris

Toronto „Sun'i" muusikaarvustaja McKenzie Porter tõi möödunud nädalal suurelt tunnustava kirjutise Pears kabareeteatris esineva noore eesti muusikatähe Iris Pääbo kohta, kes esineb revüüs „Taevas kaitseb töötavat tüdrukut". McKenzie Porter avaldab muusikute ametiühingule tänu, et see on võimaldanud Iris Pääbo esinemist revüüteatris, mistõttu uus täht saab hiilata Kanada revüü taevas. „Sun'i" arvustaja märgib Iris Pääbo esinemisi varem mitmetes väiksemates teatrites ja rõhutab tema andekust paljude muusikariistade käsitlemisel ja näitlejana. M. Porteri arvates tuleb nüüd ametiühingute vahel võitlus, kas Iris Pääbo peab kuuluma muusikute või näitlejate ametiühingusse. Andeid on tal mõlemal alal.

Toronto „Kalev'i" lipkonna „Metsmehe" laager Kotkajärvel

Lipkonna suvelaagrist võtavad osa kõik lipkonna üksused — nii mere-, metsa-, hundu-, vana-, vanem- ja muud skaudid. Laager algab laupäeval, 21. juulil kell 10.00 hommikul kogunemisega lipkonna Kotkajärve Kodu juurde, kust vajaliku varustusega koos minnakse oma laagriväljakutele.

Laagri teemaks on metsas elamise oskused. Kavas peale pioneertöö on ka üleöö matk skautidele, parvede ehitamine, purjetamine, kanuusõit, mänge ja sporti.

Hundudele on seadnud „Metsamehe" laagri kohase kava kokku hundulaagri juhid Margus Tae ja Ivar Nippak.

Suurlõke on reedef 27. juuli õhtul kell 21.00. Laager lõppeb laupäeval, 28. juulil.

Laagrit juhib lipkonna juht nskm Peeter Loite.

YOUR Independent Insurance AGENT "SERVES YOU FIRST"

H. KIRIK INSURANCE AGENCY

23 WESTMORE DR. SUITE 404, REXDALE, Ont. M9V 3Y7 — Tel. 745-4622

Aario A. Marist

Saaremaalt Pariisi

Katkeid käsikirjalisest mälestuste kogust „Õnn päikese lõpul"

6.

Hulkusin sihitult läbi Pariisi. Ühelt Seine sillalt teisele. Ladina linnaosa. Luxembourgi aed. Õieti põgenesin neist liig tuntud kohtadest. Tihti peatusin Concorde'i platsil ühe kustutatud, nagu kuivaks jooksnud fontääni ääres, tagusin rusikatega selle pihta. Protesteerides. Mu lähedal tõusis obelisk. Võiduvärava perspektiiv püsis endiselt kohal, kuid mina pidin oma võiduväravat hakkama uuesti üles ehitama. Selleks puudus mul hinges marmor, alusmüüri visandamisekski. Hoidusin vaatamast Tuilleries' Louvre'i sihis, kus kunagi olin, päev päeva kõrval, Teesyga veetnud, õppides, ahmides endasse kunstide äratundmist, mis toitis südant, küttis lootusi, et elu väärikalt võida viia loomingu altarile.

Tõustes Montmartre'ile jatkus hulkumine risti-rästi.

Montmartre pole mulle kunagi eriliselt meeldinud arhitektuurse ilu puudumise pärast. Samuti mitte põhjakiht oma varaste, mõrtsukate, kokaiiniga kaubitsejate, joodikute, vananenud või äsja kohale purjetanud tänavanaiste pesana.

Isegi Mistinguette'i polnud enam Punases veskis, kuna see ettevõte oli muudetud kinoks. Olin seda näist tundma õppinud ta viimase revüü puhul Punases veskis. Milline peadpööritama panev talent! Tal oli õigus laulda: „Pariis, see olen mina!"

☆

1929. aastal refereeris Bretagne'i kohvikus kirjanik Mait Metsanurk teemal: „Mida teevad eestlased Pariisis?" Miskipärast ei olnud kirjanik Pariisi eestlastest kuigi heas arvamises, tähendades pead võngutades, et eestlased ei tee Pariisis muud kui käivad Mistinguette'i jalgu imetlemas. Sellele ütelusele järgnes ruumis, kus viibis 60 eestlast, surmavaikus. Üks vaatas kartlikult ühele, teine teisele otsa. Siis tegi tolleaegne laulukoori juht, prl. Saukas ettepaneku: „Paneme hääletusele — kes koosolejaist on Mistinguette'i juba näinud ja kes mitte".

Hääletamisel selgus, et ainukesed eestlased, kes olid käinud Mistinguette'i etendustel, olime mina ja mu naine. Sel õhtul ei võinud ma aimata, et palju aastaid hiljem pean vastu enda tahtmist olema Mistinguette'i partner Alhambra laval, kolmetuhandelise publiku naeru ja aplausi all. Mistinguette oli omamoodi Pariisi kuninganna.

☆

Mööbudes l'Atelier' teatrist, kus võimutses mu tulevane juht ja õpetaja Charles Dullin, pöördusin ühte kitsasse poolpimedasse põiktänavasse, seal lamas trotuaari ääres üks mees nagu surnud. Üksikud inimesed möödusid, talle mingit tähelepanu omistamata. Seisatusin, kummardudes ta üle. Mees lamas kummuli, tasa korisedes. Lükkasin oma parema käe ta rinna alla, pöörasin ta selili. Lahtised, nagu elutud silmad vaatasin vastu täiskuud. Teda istukile upitades kuulsin teda midagi lällutavat, millest ma aru ei saanud. Haises viinast. Ta nägu oli kooljakõhn, ühest suunurgast nirises tumedat verd. Kogu oma jõudu kokku võttes ajasin mehe püsti ja talutasin ta, poolenisti kandes, lähedale bulvari nurga kohvikusse. Selle omanik jooksis juure ja nõudis, et ma selle inimjätise sealt kohe koristaksin. Keeldusin energiliselt. Laudade taga istusid või toetusid letile rida eemaletõukavate nägudega lõbunaisi. Kohviku omanikule need ei olnud jätised, kuna ta neilt raha kasseeris ja võib olla %%. Panin mehe sohvale peegli alla istuma.

„Tunnen juba seda joodikut kunstnikku! Ta ei viitsi üldse töötada, ainult kaanib."

„Kas tunnete teha?"

„Kes teda Montmartre'is ei tunneks? Skandaalidega on ta omale nime teinud. Ta pilfidel pole mingit väärtust. Sama kahvatud näost, nagu ta ise. Kõrtsmik pistis omaenese teravmeelsusest larinal naerma, vaadates ringi, kes lõbunaistest käasa naerab.

„Neid pilte pakub ta viinapudeli eest. Keegi ei taha. Utrillo olevat ta nimi või midagi sarnast."

Tähendab, et üks neist tuhandetest maalikunstnikest, kes oma reputatsiooni alkoholist saavutavad. See nimi ei ütelnud mulle kõige vähematki.

☆

„Palun tooge talle minu arvel tass tulist piimakohvi, ta on ju haige ja kukkumisest vigastatud".

„Kohvi!" naeris omanik, „kui ütlete, et annate punast spinatit, küll ta siis oma silmad lahti kisub ja elu sisse saab."

Kunstniku kukal toetus peeglile, silmad ja suu pärani. Pühkisin vere ta näolt, tänavanaiste naeru saatel. Paberirulli, mis ta kõrval trotuaaril oli lamanud, panin lauale. Kõrtsmik tõi kaks tassi auravat kohvi.

„Härra Utrillo, rüübake sellest tassist, on soe kohvi, see teeb teile head" käisin talle peale.

Mees nõksatas, vajudes küünarnukkidega lauale, jõllitas siis mind oma klaasistunud silmadega:

„Kes sa kuradi suli oled, mis sa minust tahad!...

„Soovin teid aidata, jooge nüüd kohvi."

„Käi peldiku oma kohviga!" karjus õnnetu, virutades ootamatult tassi mu käest põrandale, kus selle killud lõbunaiste jalge alla kadusid.

„Paku viina, kui oled mees. Paku viina! Aaa... mu pildid on veel alles... See vana hoor leti taga ei tea, mis on kunst... telli viina... maksan pildiga... sulle, mitte sellele hoorale... vaata kuis ta leti taga oma rasvunud silmadega jõllitab."

Kiirelt, värisevate liigutustega avas kunstnik paberirulli, kust nähtavale tuli kolm Montmartre'i talvemaastikku.

„Võta üks, võta kaks, võta kolm, võta kõik, aga too pudel lauale...

Korraga muutus ta hardaks, silmi valgusid pisarad:

„Kes sa oled, kust sa tuled, pole minu asi, aga tee mulle välja üks pudel, seda kõige odavamat... punast..."

Oli haaranud mu käed, nuttes, värisedes palus viina, hüsteeriliselt, meeleheitel, nagu oleneks ta viimne tund sellest. Tellisin pudeli head punast veini. Toonud selle lauale, jäi peremees ülbelt laua ette seisma, oodates. Maksin talle pudeli välja hea jootrahaga. Vahepeal oli Utrillo haaranud pudeli ja tühjendas seda kulinal.

„Võta need pildid, kõik... neil pole mingit väärtust... võta mälestuseks... ühelt Montmartre'i-joodikult..."

„Ei ma soovi ühtegi pilti. Teil läheb neid veel vaja..."

Kutsusin peremehe, tellisin meile mõlemaile lahmakad võileivad singiga. Utrillo sõi need mõlemad, nagu inimene, kes päevade viisi iva hamba alla pole saanud.

„Pean nüüd minema, elan kaugel."

„Veel mitte, veel mitte! Nad tulevad mu kallale, peksavad mind, viskavad kohe tänavale, annavad jalgadega... Sa ei tea... sa ei tea... Jää veel... tühjendan kohe pudeli..."

„Rahustuge, keegi ei puuduta teid, kõik on makstud."

„Ei, ei! Siia ma ei jää! Nad tulevad ja peksavad mind... tulen kaasa, kohe, kohe..."

Pudel ühes, leivatükk teises käes, tuigerdas Utrillo enese püsti. Võttes rulli piltidega, aitasin ta kohvikust välja. Paarkümmend meetrit Pigalle'i platsi poole, panin ta puiestee pingile istuma.

„Ärge oma pilte kaotage! Lähen nüüd. Nägemiseni!"

Jõllitades vaatas ta mu kadumist öises Montmartre'is... Ma ei aimanud, et sel õhtul olin tänavalt üles korjanud Prantsusmaa ühe geniaalsema maalikunstniku, kelle piltidele hiljem kogu maailm tormi jooksis. Olin hoidnud oma käte vahel ta teoseid mille väärtus ulatus miljonitesse. Ühest ainsast pildist selles rullis oleks jatkunud, et kogu seda kohvikut kinni maksa, veinikelder kaasa arvatud. Nägemiseni, olin talle ütelnud. See jällenägemine leidis aset 30 aastat hiljem Sacre Coeri hauakabelis, kus istusin kaua üksinda ta puusärgi ees.

(Järgneb)

Metsavennad entsüklopeedias

Professor Silvia Forgus (University of North Carolina, USA) sulest on ilmunud ligi kolm lehekülge pikk artikkel eesti metsavendadest. Raamatu pealkiri on Modern Encyclopedia of Russian and Soviet History, lk. 219—221. Artiklis antakse lühike ülevaade metsavendade tekkimise põhjustest 1941. a. juunis, kirjeldatakse nende tegevust saksa okupatsiooni eel ja ajal, ning hilisemat tegevust. Kirjutatud on metsavendade tegevusest Eestis, kuid bibliograafias on antud ka jätlaste ja leedulaste tegevust puudutavaid raamatuid.

E. A.

JAAN ALMER KATUSETÖÖD

Teeme uusi ja parandame vanu, samuti suvilate katuseid.

Helistada tel. 699-5295

Kanada suurettevõtted laiendavad kaubavahetust raudteesriide taguste riikidega

Lääneriikide suurettevõtted püüavad oma üleproduktsioonile leida üksteise võidu turge, arvestamata sageli poliitilisi ja majanduslikke tagajärgesid mis sellega hiljem võivad kaasuda. Lääneriikide kaubandusesinduste idabloki külastused on muutunud juba igapäevaseks.

Nüüd võtavad ka väiksemad vennad sellest iseseisvalt osa, arvestamata sellega, et müüdavad vabrikute sisseseaded ja muu kaup tuleb anda pikaajalise järelemaksuga, millest sageli nagu kogemused näitavad viimane osa tuleb korstnasse kirjutada. Kuid kuna nende võlgade eest vastutavad lääneriikide omad valitsused ja saamata jäävad summad tulevad oma maksumaksja taskust siis kaotajaks ei jää ostja ega müüja.

Ka Ontario provintsivalitsus on nüüd liitunud idabloki kaubanduse turgude järele jooksjate liigaga, saates oma kaubanduse esinduse Venemaale ja satelliitriikidesse.

Tagasi jõudnud Ontario Provintsi kaubandusesinduse liikmed koos suurettevõtete esindajatega ei jõua ära kiita nende lahket vastuvõtmist idariikide kõrgemate tegelaste poolt.

Kaubanduse esinduse juhataja andis ajakirjandusele intervjuu, milles märkis suurtest miljonitesse dollaritesse küündivatest müügitehingutest olles vaimustatud piiramatust turgude võimalustest.

Kuna kaupa ja laenu surutakse peale on muidugi Venemaa nõus kõiki vastu võtma.

Westinghouse Kanada osakonna ärijuht loodab müüa Venemaale 5 korda enam gaasiturbiine kui ta seda teeb Ameerika mandril ja ta rõõmustab et Vene ja ta satelliitriigid on viimati aru saanud meie tehnika kõrgest arengust. Kõiki kaubalepingute alusel müüdavaid esemeid ei nimetata, kuid arusaadavalt kuuluvad need tehnilistele aladele.

Juba käesoleval kevadel saadetakse järgmine delegatsioon jälle Venemaale, et pakkuda uusi saadusi millised ei olnud nüüd esindatud.

Suurettevõtete esindajad avaldavad kiitust Ontario provintsivalitsusele, kelleta ei oleks need tehinguc võimalikuks osutunud.

Hans Kivi

Eesti Õpetajate Keskühingu tegevusest

Eesti Õpetajate Keskühingu tegevus 1978. a. keskendus peamiselt Tartu Õpetajate Seminari 150-aastase juubeli tähistamisele. Seda tehti kahel viisil — senisest mahukama „Bülletääni" erinumbri (26) väljaandmisega ja vastava juubelikoosviibimise korraldamisega.

Pärast aruannete kinnitamist võeti vastu eelarve ja uus tegevuskava, mis näeb ette ankeedi korraldamist ülemaailmses ulatuses õpikute ja muu lisamaterjali kasutamise kohta koolides. Õpetajate ühinguid ja koole tuleks õhutada noortele sobivate müügilt lõppenud teoste kogumisele kodudest, kus neid leidub, kuid kus nende järele ei ole enam vajadust.

Juhatus uueks tegevusaastaks valiti järgmiselt: esimees — Henno Kirikmäe, abiesimees — Johan Ungerson, sekretär — Paul Laan, välissekretär — Enn Saluveer, abisekretär — Meemo Mäelo, laekur — Marje Tui, abilaekur — Villiam Muld, arhivaar — Leida Sulg, ametita liige — Herman Rajamaa; juhatusliikme kandidaadid: Silvia Silveus, Ingrid Ungerson ja Luule Vaks. Revisjonikomisjoni valiti Anne-Mari Asker, William Grossthal ja Hilda Marand.

Usuteadusliku Instituudi avajumalateenistusel pühapäeval, 15. juulil teenisid õpetaja mag. A. Taul, piiskop K. Raudsepp ja prof. dr. A. Võõbus.
Foto — O. Haamer

...a suurette-...laiendavad ...hetust raud-...e taguste ...kidega

...suurettevõtted püüa... ...roduktsioonile leida ... turge, arvestamata ...ja majanduslikke ta... ...sellega hiljem võivad ...eriikide kaubandus... ...ioki külastused on ...igapäevaseks.

...ka väiksemad ven... ...eisvalt osa, arvesta... ...müüdavad vabrikute ...nuu kaup tuleb anda ...elemaksuga, millest ...emused näitavad vii... ...korstnasse kirjutada. ...le võlgade eest vastu... ...ide omad valitsusec ...vad summad tulevad ...sja taskust siis kao... ...ja ega müüja.

...provintsivalitsus or... ...dabloki kaubanduse ...ooksjate liigaga, saa... ...nduse esinduse Vene...triikidesse.

...d Ontario Provints... ...tuse liikmed koos ...sindajatega ei jõua ...lahket vastuvõtmist ...mate tegelaste poolt. ...sinduse juhataja an... ...ele intervjuu, milles ...miljonitesse dollari... ...est müügitehingutest ...d piiramatust turgu...

...ja laenu surutakse ...Venemaa nõus kõi...

Kanada osakonna ...nüüa Venemaale ... ...iturbiine, kui ta sedc ...handril ja ta rõõmus... ...satelliitriigid on vii... ...i meie tehnika kõr... ...õiki kaubalepingute ...d esemeid ei nimeta... ...valt kuuluvad neec... ...le.

...al kevadel saadetak... ...gatsioon jälle Vene... ...ta uusi saadusi milli... ...d esindatud.

...esindajad avalda... ...rio provintsivalitsu... ...pleks need tehinguc... ...tunud.

Hans Kivi

...petajate ...ühingu ...vusest

...Keskühingu tege... ...skendus peamiselt ...Seminari 150-aasta... ...misele. Seda tehti ...enisest mahukama ...umbri (26) välja... ...aya juubelikoosvii... ...sega.

...e kinnitamist võeti ...uus tegevuskava. ...keedi korraldamist ...tuses õpikute ja ...kasutamise kohta ...ühinguid ja koo... ...noortele sobivate ...teoste kogumisele ...i leidub, kuid kus ...enam vajadust.

...gevusaastaks vali... ...ces — Henno Ki... ... — Johan Unger... ...ul Laan, välissek... ...sveer, abisekretär ...äekur — Marja... ...illiam Muld, arhi... ...ametita liige — ... juhatusliikme... ...Silveus, Ingrid ... Vaks. Revisjoni... ...nne-Mari Asker ...a Hilda Marand.

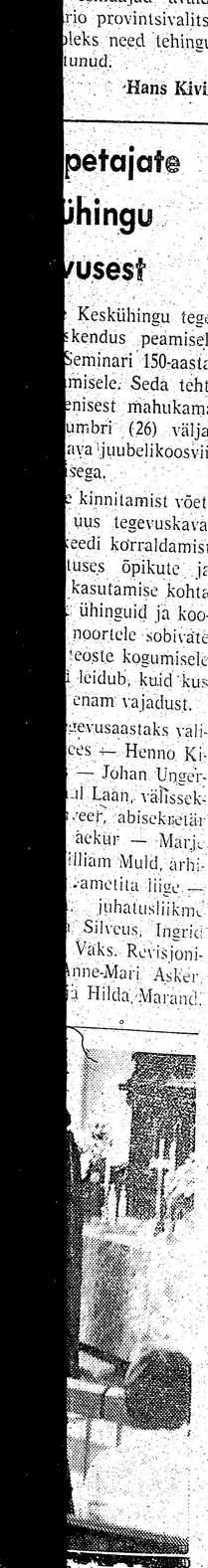

...aul, piiskop K. ... — O. Haamer

TEATEID KINDRAL JOHAN LAIDONERI VANGIPÕLVEST NÕUKOGUDE LIIDUS

Ilusa kesksuve päeva pärastlõunal, reede, 19. juulil 1940. a. tuli kommunistliku Vares-Barbaruse valitsuse siseminister Maksim Unt soomusautode saatel Viimsi tallu, arreteeris seal talu peremehe kindral Johan Laidoneri ja sõitis temaga linna, Õlepruuli tänavale 6.

Siin teatati kindralile ja tema abikaasale Mariale et nad kahe tunni järele valmis oleksid reisuks Nõukogude Liitu.

Kindrali küsimusele, kas ärasõiduks ettevalmistuse aega ei võiks pikendada, vastas Unt järsult: „Mina seda ei luba!"

4. septembril 1941. a. Helsingist Tallinna jõudnud kolonel Villem Saarsenile jutustasid Laidoneride majaabilised, kaks vanemat naisterahvast, milline kirjeldamata kurbmäng oli pererahvaga jumalagajätmine.

Kui proua Maria nuuksudes läbi pisarate küsis — „Kas meil tõesti kusagilt pole loota abi?" vastas Laidoner rahulikult: „Ei ole!"

Kindral seisatas väljas auto juures, heitis valusa pilgu oma istutatud roosipeenardele, aitas abikaasa autosse, rohelised väravad avanesid ja sulgusid pererahvale igaveseks...

Laidonerid asetati Ülemistel teise klassi vagunisse, mida valvasid kuulipildujatega relvastatud punaarmeelased.

Narvat läbistades seisis ühe akna juures Eesti Vabariigi Sõjavägede Ülemjuhataja kindral Johan Laidoner. Tema mälestuskambris tõusid ellu lahingväljade nimed, millistest ta nüüd möödus, ta kuivatas pisaraid silmis, kate tõmmati uuesti aknale ja rong kiirendas sõitu...

Kindral kurdab tervise halvenemise üle ja märgib, et ta viie aasta kestel võttis osa kahest sõjast, ilma et ainsatki päeva olnuks haige ja lamanud voodis. On kogemata teinud katki termose, mis nende elus mängib suurt osa. Palub eriliselt rõhutades selle vajadust muretseda ja saata uus termos.

22. 09. 1940.

Pikem kiri Kruschevskile maksude küsimuses, need on esimese poolaasta eest kõik makstud, kuid Laidoner ei tea kuidas uus riigivõim nendes asjades temasse suhtub ja ei tea selletõttu teha olukorrale vastavaid korraldusi, vaid soovitab Kruschevskile toimetada vastavalt Eestis kujunenud nõuetele.

Lisaks on kiri proua Maria Laidonerilt, kes tervitab Maalit ja Liisit, palub neid jääda elama endiselt oma ruumi ja hoida maja asju.

19. 03. 1941.

Maria Laidoneri telegramm Aleksei Kruschevskile Tallinn:

„Telegrafeeri kas on lootust saada raamatuid ja sooje asju Külmetame ja sellest haigestume"

16. 07. 1940

Laidoneri telegramm Kruschevskile Tallinn:

Ei saa enam ajalehte Telli uuesti aasta lõpuni kas või ühealnsa Laidoner."

VIIMANE KIRI

3. aprillil 1941. a.

Kindral Johan Laidoneri viimne kiri Pensast Aleksei Kruschevskile. (Eestikeelne).

Kirja alguses Laidoner märgib, et pole ammu kellelegi kirjutanud ega ka kellegilt kirja saanud, ka mitte Alekseilt. Oletab, et ehk tema nimele ei lasta kirja läbi, ehkki Moskvas temale kinnitati kirjavahetuse vabadust nagu igal SSSR kodanikul. Viimane Aleksei kiri oli septembrist 1940.

Laidoner teatab, et kõik saadetud asjad tulid heas korras kohale, ainult kaks veini pudelit olid läinud katki. Vermuti pudelist on ligi pool ära tarvitatud ja nad teavad et seda kusagilt enam ei saa. „See kõik on tühi asi, peaasi et saime sooje riideid ja väga tarvis olid ka toiduained. Uue aasta algus oli meile eriti raske, toas külm, sooje riideid polnud ja mõlemad olime haiged".

Laidoner kirjeldab kui raske on sabas seismine, et vähest toitu osta, nelja kuu kestel said ainult kaks kilo suhkrut osta ja sedagi komandatuuri lahkel kaasabil!

Eriliselt suureks rõõmuks olid raamatud:

„Mina ei mõista ilma raamatuta elada ja tädi niisamuti! Ehkki Nõukogude Liidus ilmub häid raamatuid aga Pensas neid saada ei ole."

Kindral kirjutab, et kogu tema varandus on pandud aresti alla 300.000 krooni võla katteks, missugust võla olemist ta kindlasti eitab.

Laidoneril ei ole vähematki võimalust selles asjas kuidagi tagajärjekalt reageerida.

„Mina olen elus mitu rumalust teinud ja üks nendest on et võtsin riigilt autasuna maatüki.

Valitsuselt ei tasu üldse autasu vastu võtta — üks valitsus annab ja teine võtab selle uuesti ära. Nii oli ka minuga.

Aga lõppude lõpuks ma vaatan kõigi nende varandusliste küsimuste peale rahulikult ja külmaverelselt, aineline vara on inimesele ainult niipalju tarvis, et see võimaldab temale rahulikult elada ilma teisi kaaskodanikke ja ühiskonda tülitamata."

„MEIL ON SIIN RASKE"

Edasi mainib kindral Laidoner oma ausameelset teenistust Eesti Vabariigi ja SSSR suhtes teades, et tema isiklik saatus on seotud Eesti saatusega.

Kindral puudutab veelkord Viimsi talu ja linna maja olukorda kuhu ta pani oma tööst vabad tunnid ja päevad aga ka oma teenitud ja laenatud raha.

„Raskelt on kahju isiklikest asjadest, raamatutest, riietest ja pesust, mida hädasti vajatakse Pensas kus midagi osta ei saa, sellel lihtsal põhjusel et siin seda ei ole.

Kuid mis on selle varanduse väärtus võrreldes vabaduse kaotusega!!!

Nii siis armas Aleksei, kõik need varanduslikud küsimused on tühine täpe võrreldes peaküsimusega, see on et oleme väljasaadetud oma kodumaalt ja oleme kaotanud vabaduse. Meil on siin raske, sest võõras inimene närbub siin varsti nii vaimselt kui füüsiliselt.

Meile tädiga on elu olnud raske, viimane löök oli kõige raskem, aga omas hinges oleme ka sellest üle saanud. Meie oleme kaotanud kõik, mis meil oli aineliselt, tunneme siin end täiesti üksi kõikidest maha jäetuna, meie ei tea midagi tuleviku kohta aga läheme oma saatusele vastu täiesti rahulikult, meie oma saatust siin kuidagi muuta ei saa.

Meie siin assimileeruda ei saa, sest liiga palju omast elust, jõust, tööst oleme pühendanud Eestile ja seda ei saa minevikust välja visata. Ma ei tunne ennast kellegi vastu süüdlasena ja see võimaldab minule täieliku hingelise rahu."

Kindral lisab juure, et elektrivool pole nii tugev et õhtuti võiks kuulata raadiot või lugeda ja kirjutada.

„Aga pole viga — päevad lähevad pikemaks ja pime aeg lüheneb! Veel kord terviseid meilt mõlemilt.

J. Laidoner

Edasi on kaudsete andmete najal teada, et kindral Johan Laidoner mingi kohtu otsusega a. 1941 suvel mõisteti 25 aastaks sunnitöö laagrisse ja viidi Pensast kuhugile Irkutski oblastisse.

Seal olevat tema 1952. aastal Nõukogude teadete järele surnud. (EN Entsüklopeedia andmeil 13. märtsil 1953. Toim.)

Kremli valitsejatelt polnud oodata seda inimlikkust, et nad oleksid Eestimaa suure poja saatnud viimsele puhkulele isa, ema ja vendade kõrvale Maakoguduse kalmistule Valuoja kaldal Viljandis tema kodulinnas. Kogu eestlaskond maailmas kummardab tundmata künka juures Siberis!

Maria Laidoner saadeti Pensast ühte sovhoosi Moskva oblastis õpetama klaverimängu. Ta oli õnnetul kukkumisel murdnud käeluu ja pidi klaverimängust loobuma.

Siis ta saadeti Eestisse ja paigutati Haapsalus ühte keldrituppa, kus ainsa aknakese läbi nägi möödakõndivate inimeste jalgu. Palus saata tükikese riiet akna katmiseks.

Põdes vähktõbe rinnas, opereeriti Tallinnas ja viidi ühte vanadekodusse Viljandimaal.

Seal ta suri 12. novembril 1978. a. ja maeti Tallinnas vene kalmistul oma ema ja poja Mihaeli kõrvale.

Õnnistegija võtku tema palju kannatanud hing Oma Riiki!

Villem Saarsen („Teataja")

XIV LÄÄNERANNIKU EESTI PÄEVADELT

LOS ANGELES („Meie Elu") — Los Angeleses 1.—6. juulini aset leidnud XIV Lääneranniku Eesti Päevad läksid hästi korda ja valmistasid osavõtjaile rohkeid rahvuslikke elamusi. Väliskülalisi saabus arvukalt kohale juba päevadele eelnenud nädalalõpul. Laupäeval, 30. juunil toimus pidulik piiskoplik jumalateenistus Hollywoodi luteri usu kirikus.

Suurkogunemistele omase elevusega algas pidustuste avapäev, 1. juuli. Kell 10 hommikul toimus sinimust-valge pidulik heiskamine Los Angelese linnavalitsuse hoone esisele Ühendriikide tähelipu kõrvale. Lipuheiskamise tseremooniast võtsid koos abikaasadega osa aukonsul Ernst Laur Los Angelesest, konsul Aksel Linkhorst, Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimees Juhan Simonson, Eesti Organisatsioonide Liit Lääneranniku esimees Bruno Laan j.t. Esitati ka vastavad linna- ja maakonnavalitsuse proklamatsioonid XIV LEP-de puhul.

Päevade ametlik avamine toimus pidustuste pea-asukohas, Loyola Marymount ülikooli maaalal. Ilmastikutingimused jäid soodsaks kõikide ürituste jooksul, mõnusa päikesepaistega ja jahedate õhtutega. Avapidustused ülikooli „Sunken Gardens" muruväljakul avas tuntud nooremapõlve poliitika- ja avaliku elu tegelane Arne Kalm. Avatseremoonia, millest võttis osa umbes pool tuhat kaasmaalast, algas lippude defileega. Esindatud oli 11 eesti organisatsioonide lippu reast USA läänekalda keskusest traditsioonilise naelte löömise tseremooniaks lipuvarrastesse.

Piiskop Karl Raudsepp oma palvuses meenutas Friedrich Robert Faehlmanni sõnu vabadusest.

Kurva teate kauaaegse Ü. E. Kesknõukogu esimehe Alfred J. Andersoni surmast andis üle Arne Kalm, mille järele lahkunut mälestati püsti seismisega.

Arne Kalm, avapidustustoimkonna esimees, tutvustas järgnevalt Eesti Organisatsioonide Liit Lääneranniku esimeest Bruno Laant, kes aukülalisi ja kogunenuid tervitades kuulutas XIV Lääneranniku Eesti Päevad avatuks. B. Laan oma sõnavõtus ütles, et meil pole vaja oma juuri otsida, need on meil juba rohkem kui 4000 aastat olnud Eesti pinnas. E. Laur, tervitades Eesti Vabariigi konsulaadi poolt, avaldas XIV LEP-de korraldajaile tunnustust ja soovis edu ning õnne päevade kordaminekuks. Järgmisena tervitas konsul A. Linkhorst. Kõneleja nimetas laulupidusid kui eestlaste ainulaadset traditsiooni, mida isegi vägivallarezhiim ei saa välja juurida ja andis edasi tervituse peakonsul Ernst Jaaksonilt.

Seejärele laulis LA Eesti Segakoor Rein Neggo juhatusel:

Arne Kalm, sõna andes USA kongressi liikmele Robert K. Dornanile, nimetas, et üheks meie tähtsamaks missiooniks on Eesti ajaloo kohta õigete andmete faktuaalne esitamine, et ümber paisata Nõuk. Vene valepropagandat.

Kongressmees Dornan on tõeline võitleja, kes jagab paljudes küsimustes eestlastega samu vaateid. Öeldes, et USA läbib praegu õlikriisi ja majandusolukorra tõttu ülimalt kardetavat aega oma ajaloos, kritiseeris kõneleja teravalt SALT I ja II konverentse ja nimetas Nõuk. Liidu pahaloomulist kasvamist SALT I alates. „Polnud üldsegi vajadust kokkulepeteks kõigi lepingute rikkujaga", ütles Robert K. Dornan. Ta ründas teravalt Jane Fondat ja küsis, kus on nüüd Fonda ja ta mõttekaaslaste vastuhääled protesteerimas tuhandete inimeste uppumis- ja näljasurma vastu Lõuna-Hiina kallastel.

Järgmisena tutvustas A. Kalm Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimeest Juhan Simonsoni, kes oma kõneş ütles kokkuvõtlikult järgmist: Eestlaste suurkokkutulekud on nelja generatsiooni kohtumiskohaks. Ajaloo otsustavail tundidel on generatsioonide vaheline üksühe mõistmine ja koostöö ülimalt olulised. Salajased, häbiväärsed paktid müüsid 40 aastat tagasi Eesti, Läti ja Leedu Nõuk. Liidule. Määilm ei pane Eesti ja teiste Balti riikide saatust tähele ja nii me oleme vajumas unustuse hõlma — vaatamata appihüüetele Tallinnast, Riiast ja Vilniusest. Väikestele neegrivabariikidele jagatakse vabadust ja võetakse neid Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni liikmeiks, kuid meist kui vanadest vabadest kultuurrahvastest ei kuule enam keegi. Selleks peame ise rohkem tegema ning meie suurimaks ülesandeks ongi just ka oma noorte kasvatamine eestluse vaimus, samuti eestlaste küsimuste glustamine ameerika avalikkuse ees. Meie siin ootame täna, et eestlaste tegevus ei vaibu generatsioonide vahetusega", ütles kõneleja ja protesteeris Kremli julma kodanike-õiguste rikkumise vastu, öeldes, et meie pole kunagi Nõuk. Liidu kodanikud olnud. Kõneleja avaldas protesti ka olümpiamängude vastu okupeeritud Eesti pinnal, samuti balti riikide ajaloo võltsimise vastu Nõuk. Vene poolt.

ERKÜ esimehe kõnele järgnes LA Eesti Segakoorilt R. Neggo juhatusel Mart Saare „Põhjavaim" ja Jaak Kukke taktikepi all Enn Võrgu „Eesti lipp".

TERVITUSED

Järgnesid XIV LEP-dele oma täit toetust andnud Los Angelese linnapea, linna ja maakonnavalitsuse resolutsioonide tutvustamised ning samuti tervitused EOLL liikmesorganisatsioonidelt kui ka eesti organisatsioonidelt üle kogu maailma. Tervitajate hulgas olid ESTO 80 peakomitee esimees Richard Norvell, EOLL vanematekogu Vancouveris tervitus endiste esimeeste Ed. Kalkuni, Toivo Laanemäe ja Boris Tesnovi allkirjadega. Samuti järgnesid isiklikud tervitused: Sydney Eesti Seltsi ja kogu Austraalia eestlaspere nimel tervitas Tiiu Salasoo, kes meenutas, et me „oleme globaalne rahvas" ja et eriti meie noored peaks seda rohkem tunnetama, luues isiklikud sõprusvõrgud eestlaste vahele, kuhu saadaksime oma esindajaid.

Kesk-Florida Eesti Seltsi nimel tervitas Evald Pohl, Vancouveri Eesti Seltsi poolt esimees Arnold Pärn, Seattle Eesti Seltsi poolt Sulev Urm, Portlandi eesti rahvusgrupi poolt Kalle Merilo ja San Francisco Eesti Seltsi nimel esimees Peeter Grüner, kes ühtlasi kahetsusega märkis, et Lääneranniku Eesti Päevade isa ja auliige John Ostrat esimest korda pole võimeline raske haiguse tõttu seekordsetest pidupäevadest osa võtma. Erakordne tervitus auaadressiga oli saadetud Rootsist Vancouveri. Rudolf Olljumi kaudu Stokholmi Eesti Meeskoori tervitustega EOLL-le päevade heaks korda-minekuks.

Järgnes EOLL liikmesorganisatsioonide lipuvardaisse mälestusnaelte löömise tseremoonia. Avamispidustused „Sunken Garden" muruväljakul lõppesid eesti hümni laulmisega ja piduliku lippude äratoimisega.

Pühapäevase tegevuse hulka kuulusid veel täpsuslaskmine, vabakoguduslik jumalateenistus, mida pidas evangelist Endel Siitam ja omavaheline tutvunemine ja sõprussidemete uuendamine ülikooli maa-alal Lair Coffee Shop'is.

Arne Kalm Los Angeles'i maakonnavalitsuse proklamatsiooniga XIV Lääneranniku Eesti Päevade avapidustusel. Foto — Edgar Igarik

Soome müüb Venele puurlaevu

HELSINGI (M. E.) — Paar aastat kestnud kauplemisel N. Liiduga sai soome äri Rauma-Repola Oy tellimise puurlaevadele. Teine soome äri Wärtsilä, kelle peaegu samasugune puurlaev peab nüüd teiste maade tellimisi ootama.

Puurlaevu valmistab Rauma-Repola kokku kolm ja need on ette nähtud töötama väga rasketes olukordades arktilistes vetes. Laevad töötavad iseseisvate üksustena nii, et neil on võimalik pool aastat jää keskel õli puurida. Veeväljasurvelt on laev umbes 7000 dwt ja tal on võimalik 40 kraadilises pakases puurida. Tehnika võimaldab ka, töötada 600 meetri sügavusega vees. Laevu ei saa kindlasse kohta ankrustada, vaid need püsivad viie juhtimispropelli abil 2—3 meetri täpsusega õliaugu kohal elektronarvutide abil. Mootorid töötavad kogu aeg ning laev pöörab oma käila automaatselt lainetele vastu. Kui näiteks jäämägi ähvardab, suudakse laev kolme minuti kestel oma kohalt ümber paigutada. Pärast seda orienteerumisaparaatide abil leiab jälle tee täpselt tagasi.

Puurlaevad ehitatakse Vene jääklassi masinavõimsusega 20 000 hj. ja nende pikkuseks on 149,4 m., laiuseks 24 m ning sügavuseks 7,3 m. Kokku kuue diisel-elektrimootoriga laevad on võimelised ka jää sees opereerima. Propellerisüsteem tagab, et ka 9 m kõrguses lainetuses „paat" oma kohal püsib.

Võimalik on teha merepõhja kuue kilomeetri sügavune puurauk. Satelliitide abil umbes 50 m täpsusega otsitud puurkoht märgitakse esiteks häälepoidega. Puurkohta saadakse peale selle veel vecaluse televiisorisüsteemiga kontrollida.

Praegu on maailmas ainult 17 õlipuurlaeva.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused ja testamendi-päranduse on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.
EESTI MAJA, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Põhja-Ameerika mandri sõjameeste kokkutulek

Kanada E. Võitlejate Liidu 25-da aastapäeva puhul peetava kokkutuleku ettevalmistav koosolek toimus möödunud pühapäeval Seedriorul, millest Hamiltoni ja Toronto ühingute juhatusliikmed ja Detroidi ühingu esindaja R. Tralla osa võtsid.

Kokkutulek toimub 25. augustil 1979 algusega ja kogunemisega kell 12.00 päeval. Aktuse osa algab kell 4 ühise jumalateenistusega, mille peab õpetaja E. Pähn Torontost. Aktuse avasõna ütleb K. Tori. Aktusekõnelejaks on kol.ltn. U. Anson USA-st. Deklamatsioon Liidia Torilt. Lõppsõna A. Jurs ja teadustajana toimib R. Moks.

Õhtul toimub rikkalik muusikaline eeskava R. Tralla üldkorraldusel. Selles esinevad solistidena prouad Aino Tera ja Hilda Sepp jt. Mängib G. Iltali orkester.

Torontost on kavas korraldada ühissõitu bussidega ja neid, kes on sellest huvitatud palutakse võtta kontakti H. Kivi Travel tel.. 466-4813.

Tuleval aastal toimuva ESTO tõttu Rootsis jäävad päevad ära ja 1981. a. toimuvad sõjameestepäevad tõenäoliselt USA-s. Selle tõttu on seekordsed päevad teatud määral erakorralised. Kokkutulekule oodatakse kõiki endisi Eesti sõjamehi ja nende sõpru nii kaugelt kui ka lähedalt.

ILLEGAALSE „POOLPÄEVALEHE" TERAV KRIITIKA NÕUKOGUDE VÕIMUDELE

STOKHOLM — KGB on kodumaal alustanud järjekordset surveaktsiooni, seekord Tartu üliõpilasringkondades välja antud „Poolpäevalehe" vastu. Kuulati üle rida väljaandele ligidalseisvaid isikuid. Hubert Jakobs heideti ülikoolist välja pärast seda, kui rektor Koop ta isiklikult oli üle kuulanud. On võimalik, et tahetakse sel puhul korraldada uut poliitilist protsessi.

Välja on jõudnud kolm numbrit „Poolpäevalehte" — nr. 1 (14. 10. 1978) nr. 4 (25. 11. 1978) ja nr. 6 (23. 12. 1978). Ajakiri on masinal kirjutatud ja paljundatud (kuuldavasti esialgu ainult kümmekond eksemplaris, aga on võimalik, et eksemplarite arv „samizdati" korras hiljem on kasvanud). Tekst on lehe ühel pool, ajakiri koosneb 5—6 suures formaadis lehest.

Esimeses numbris esitatakse ajalehe „pale, olemus ja eesmärgid". See on „organisatsioonide Valve Võtme Vennaskond ja Maarjamaa Kultuuriühisus häälekandja". Ajakiri „on vaba igasugusest tsensuurist", selle suund on ennekõike kultuuriline, aga avaldab materjale ka teistelt aladelt.

Toimetus keeldub avaldamast kirjutusi teemadel, „mille avaldamine ja levitamine on karistatav ENSV Kriminaal koodeksiga" (sel puhul on loetletud: nõukogude-vastane agitatsioon ja propaganda, sõjapropaganda, rahvusliku või rassilise võrdõiguslikkuse rikkumine, riikliku saladuse avaldamine, nõukogude riikliku või ühiskondlikku korda halvustavate teadvalt valede väljamõeldiste levitamine).

Valge Võtme Vennaskond on „müstilis-religioossete veendumustega isikute grupp", nad tahavad „süvendada maarahva usulisi veendumusi", nende „sisuline tegevus on salastatud". (Kuivõrd seda taarausukultust tuleb tõsiselt võtta, pole teada). Maarjamaa Kultuuriühisus on laiem mõiste, see lihtsalt ühendab inimesi, kelle vaated rahvuskultuurile enamjaolt ühtuvad.

Ajakirjas on avaldatud luuletusi kodumaistelt noortelt autoritelt, seal on aga ka luuletusi pagulusest, kogudest, mis seal on ebaametlikult paljundatud (Viirlaid, Vihalemm, Kangro, Lepik).

Kodumaise kirjanduse osas võtab anonüümne autor väga teravad seisukohad: „Lugejale pole tähtis, kes too kirjanik on, kas siis Kirjanike Liidus kõrge koha peal või suurte teenetega ühiskondlikus elus, mille abil end ka kirjanikuks munsterdanud, ei, vaid see, mida tal lugejale pakkuda on. Ja pakutakse tõesti ka niisugust kirjandust, mille läbilugemiseks raisatud ajast on hiiglama kahju."

Selgub, et sama rühm kirjastab (või kavatseb kirjastada) kirjandusliku almanakki „Tõlet" ja „Tõleti" Raamatukogu ning keeleteaduslikku ajakirja „Keel".

On intervjueeritud Herbert Salu tema esseedekogu „Porkuni preili" ilmumise puhul, tutvustatakse lugejatele Nobeli auhinna saanud Isaac Singerit.

Järgmise numbri (nr. 4) juhtkirjas nõutakse eesti rahva pürgimist vaimsele iseseisvusele: „Kas on mõeldav, et üks rahvas peaks olema tekkinud selleks, et pakkuda end teiste rahvuste „jalamatiks" või, veel hullem, olema karjaks võõratahtelisele karjasele?

Edasi tuuakse kroonika sündmustest 60 aastat tagasi, novembrist 1918. Kroonika on täiesti kooskõlas ajalooliste faktidega. Mälestatakse kindral Laidoneri abikaasa Maria surma, tuues esile ta elu viimaste aastate tingimusi. Ajakirja viimasel leheküljel on artikkel „60 aastat tagasi algas Eesti Vabadussõda". Seda nimetatakse „õiglase kaitsesõja iseloomuga" sõjaks. Väidetakse, et Eesti Vabariigi iseseisvust „tulnuks kaitsta samuti relvaga". Protesteeritakse selle vastu, et „Eesti rahvuslikele huvidele vaenulik propaganda püüab kujutada seda sõda sisemise klassivõitlusena". On tuldud toime „sõja tummade tunnistajate (Vabadussõja mälestussammaste) barbaarse hävitamisega". Artikkel lõpeb: „Iga rahvuslikult mõtlev eestlane saab kaasa aidata Kalevi uuele kojujõudmisele".

Nr. 5-es tutvustatakse jõulutraditsioone ja nende mõtteid. Märgitakse ära „suure vene kirjaniku" Aleksander Solzhenitsõni 60. sünnipäev ja „väljapaistva eesti poliitikategelase Jaan Tõnissoni 110. sünnipäev, lisandusega: „surma aeg ja koht senini teadmata".

Antakse faktiliselt korrektne ülevaade eesti rahvusliku tekkimisest ja traditsioonide arengust. Artikkel lõpeb järgmiselt:

„Arusaamatuks jääb võimude neurootiline suhtumine rahvuslippu —rahvusliku atribuutika propageerimine ei ole ENSV Kriminaalkoodeksi järgi kuritegu.

Kõike ülaltoodut arvesse võttes oleks vajalik:

1) viivitamatult lõpetada igasugune rahvuslipu ja rahvusvärvide diskrimineerimine.

2) tunnustada sini-must-valget rahvuslippu ENSV lipu kõrval.

3) rehabiliteerida kõik isikud, keda eales on represseeritud rahvuslipu ja -värvide propageerimise eest.

Samuti tuleb loobuda Eesti ajaloo moonutamisest ja halvustavast suhtumisest eestlaste iseseisvasse rahvusriiki. Korrektsuse huvides tuleb loobuda terminist „kodanlik Eesti", kuna sellenimelist riiki pole kunagi eksisteerinud — Rahvasteliidu liikmeks oli Eesti Vabariik, samuti sõlmis Nõukogude Venemaa Tartu rahulepingu ja NSVL kõik hilisemad lepingud Eesti Vabariigiga." (EPL)

MÜÜGIL VÕÕRKEELSED RAAMATUD

INGLISE—EESTI SÕNARAAMAT	$12.50
BALTIC LITERATURE AND LINGUISTICS	8.50
E. Uustalu „FOR FREEDOM ONLY"	7.00
B. J. Kaslas „THE BALTIC NATIONS"	12.00
A. Oras (Inglise-Eesti) ESTONIAN LITERARY READER	6.00
Solzhenitsõn „THE GULAG ARCHIPELAGO" II (Köites)	15.95
Solzhenitsõn „THE GULAG ARHIPELAGO" III (Köites)	21.00
J. T. Flynn „WHILE YOU SLEPT"	4.95
POETI ESTONI	6.50
ESTO 76 MEDIA COVERAGE	5.00
VON DEN BALTISCHEN PROVINZEN ZU DEN BALTISCHEN STAATEN 1917—1918	33.00
K. Inno „TARTU UNIVERSITY IN ESTONIA"	8.50
J. C. Smith and W. L. Urban „THE LIVONIAN RHYMED CHROICLE"	10.00
F. Oinas „ESTONIAN GENERAL READER (Inglis-Eesti)	8.00
SECOND CONFERENCE OF BALTIC STUDIES	8.00
THE ESTONIANS IN AMERICA 1627—1975	7.00
BALTIC STATES	20.50
BIBLIOGRAFY OF ENGLISH-LANGUAGE SOURCES ON ESTONIA	5.00
FOLIA BIBLIOGRAPHICA nr. 6	5.50
FOLIA BIBLIAGRAPHICA nr. 5	5.50
A BIBLIOGRAPHY OF WORKS Published by Estonian scholars in exile	5.50
AUTUMN 1973 BOOKS ABROAD	2.00
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY	4.00
COMMENTARIES ON THE LIBER CENSUS DANIAE	12.00
THE DEPARTMENT OF THEOLOGY AT THE UNIVERSITY OF TARTU	5.50
THE SECOND CONFERENCE ON BALTIC STUDIES IN SCANDINAVIA (Volume I, II ja III)	@ 5.00
PICTURESQUE ESTONIA	15.00
G. Ränk „OLD ESTONIA"	12.00
E. Sanden „KGB CALLING EVE"	14.00
S. Kudirka „FOR THOSE STILL AT SEA"	7.95
DEATH HAS A CHILD'S EYES	4.00
PANSLAVISM AND RUSSIAN COMMUNISM	—.50
COOKING ESTONIAN STYLE	10.00

müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

TORONTO LIIKLUSSÜSTEEM

LILO WOLF

(CANADIAN SCENE) — Ettevõtlik puusepp H. B. Williams pani aluse Toronto esimesele avalikule liiklussüsteemile. Selleks oli hobustega veetav omnibus, mis pidas ühendust St. Lawrence'i turu ja Yorkville'i vahel. See oli aastal 1849 kui Torontos oli 24,000 elanikku. Varsti tekkis vajadus suuremahaardelise liiklussüsteemi järele. Verstapostideks Toronto liiklussüsteemi arengus tuleb pidada 1861. a. maksimaalset sõidukiirust — 6 miili tunnis, siis saja ree ostmist ja 1892. a. üleminekut hobustelt elektritrammini, mida talvel kõeti põlevkiviga väikestes raudahjudes.

Tänapäeval on Toronto Transit Commissioni (TTC) käsutuses 2,300 sõidukit, trammid, bussid ja allmaaraudtee vagunid katavad vahemaasid 1160 km ulatuses ning neid kasutavad ligi kaks miljonit inimest päevas. Kuigi Toronto liiklusvahendid on kogu Põhja-Ameerikas otstarbekaimad ja hädaohutumaid, siis ometigi ei julge neid kasutada uustulnukad, nad kardavad eksimist ja nad kardavad õnnetusi.

ALLMAARAUDTEE

Kõikide allmaarongide liiklemist juhitakse Toronto liikluskontrolli keskusest illumineeritud mehaniseeritud paneeli kaudu, kusjuures kahepoolne sidepidamine on olemas sõidukijuhtide, valvurite ja kontrolltsentrumi vahel. Valge tulega on märgitud vagun, kus sõidab valveametnik oma väikeses vagunist eraldatud ruumis. Inimesed platvormil võivad otsekohe näha, missuguses vagunis valveametnik on. Kui valveametnik annab ühekordse vile, siis tähendab see sedä, et sõitjad on peagu eranditult vagunitesse astunud. Kui kõlab kahekordne vile, ei tohi sõitjad enam vagunitesse astuda ega sealt lahkuda.

Kui näiteks kellegi käsi või mõni pakk jääb uste vahele, siis ei saa rong edasi sõita ja uksed avanevad uuesti. Kui keegi sõitjaist jääb rongis magama ja äkki leiab ennast üksinda vagunis kinniste uste taga, siis pole põhjust paanikasse sattumiseks. Rong sõidab depoosse või on ta peatunud mõnes tunnelis paariks minutiks. Rongi personaal kontrollib igat vagunit enne kui rong depoosse seisma jääb. Reisijad aga ei tohi mingil juhul püüda omavoliliselt uksi lahti kangutada.

Igas vagunis leidub kollane pael (tape), mille peale on trükitud „emergency alarm". See asub ülalpool aknalauda. Kui sellele elektroonisele paelale vajutada, kandub häire otsekohe edasi valvuri ja rongijuhini ja nad saadavad otsekohe omakordse häire edasi liikluskontrolli keskusse paludes politsei abi. Järgmise peatuse juures lähevad valvur ja rongijuht vagunisse, kust häiresignaal anti ja kui osutub vajalikuks, võtavad nad otseühenduse arstiabi saamiseks ja tuletõrje väljakutsumiseks.

TTC'l on oma julgeoleku meeskond, peale selle sõidab rongides ja jalutab perroonidel ja jaamades ringi nii erariides kui vormis politsei. Praegu on sisseseadmisel julgestuspeeglid, mis võimaldavad reisijail kontrollida koridore ja trepikodasid enne kui nad nendesse astuvad.

Kui reisija juhtub jaamades märkama midagi ebatavalist, tuleb tal sellest kohe teatada kas piletimüüjale ja helistada telefoni keskjaama. Selleks võib kasutada telefone igas allmaaraudtee jaamas ilma rahata, valides kettal "O".

JULGEOLEK BUSSIDES JA TRAMMIDES

Kui bussis või trammis sõitjal peaks midagi ebameeldivat juhtuma, tuleb hüüda juhti. Tema võib otsekohe häirekella käivitada, mis omakorda paneb sireeni hüüdma ja neli pilkstuld bussil hakkavad vilkuma. Trammis on samad võimalused, juht paneb gong-kella lööma ja pilkstuled vilkuma. Kui te näiteks peaksite sel momendil tänaval olema, on teie kohus välja kutsuda politseid.

Kui te TTC vagunites juhtute tunnistajaks olema vandalismile, siis teatage sellest kohe ja kui süüdlane teie kirjelduse või näpunäidete kohaselt kätte saadakse, ootab teid sajadollariline tasu.

Lähemaks informatsiooniks helistada 484-4544.

Kõikideks kindlustusteks

H. LATER & CO. LTD.

„Insurance"

1482 Bathurst St.,
Toronto, M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

„MINU ISA JOH. PITKA"

Meenuvad ajad lapsepõlvest ja nooruse päevilt, mil isa figureeris tähtsa kujuna meie elus. On ilusaid mälestusi ja on ka kurbi.

Meie isa, Joh. Pitkat kartsid paljud inimesed, pidades teda kurjaks. Vast sellepärast, et ta oli sõnakehv ega naernud palju. Minul isiklikult ei ole ühtegi halba mälestust isast. Ei teagi ühtegi juhust, kus ta oleks meid karistanud või mõne tembu eest annud mõne kõrvakiilu.

Meil ei olnud ka kombeks isa tülitada oma probleemidega või küsimustega. Selleks oli meil hea ema, kes väsimatult võttis osa meie väikestest muredest ja kelle poole meie igas asjas pöörasime. Kui aga juhtus midagi tõsist haigust või õnnetust, oli isa rahustavalt meie juures. Ei tulnud ka kunagi kellegil meist lastest mõttesse, et isa soovi või käsku mitte jalamaid täita. Emaga sai veel veidi vaieldud, kuid mitte kunagi isaga.

Sageli oli tal kiire. Alati oli ta mõttes. Vaikides ta sõi eine ajal ja kadus selle järele oma tuppa, või kusagile koosolekule. Kui aga mõni teema teda huvitas, siis läksid jutupaelad lahti ja ta võis poole ööni oma mõtteid avaldada.

Tulid suured pühad, siis pühendas isa oma aja perekonnale. Ronisime väikestena isa juurde voodisse, nii palju kui meid sinna mahtus. Siis ta jutustas meile oma meremehe-aegseid lugusid. Need olid põnevad.

Isa armastas muusikat, kuigi ta ise ei olnud andekas sel alal. Vahel võttis ka viiuli välja ja oma tütre Linda klaverisaatel mängis mõne loo. Nagu ta ise naljatas siis, et ainus, kes nende muusikast lugu peab on meie bulldog Rutti, kes uludes kaasa lõi. Sageli laulsime istudes suure söögilaua ümber. Isa üks lemmiklauludest oli: „Minge üles mägedele". Need olid ilusad ajad.

Mäletan üht jõulueelset päeva. Isa tuli lõunale, oli heas tujus. Naljatas, et oli tulles näinud jõuluvana suure raske koormaga. Ja varsti nägime läbi saali akna üht veovankrit, mis meie ukse juurde seisma jäi. Vankrilt tuli üks mees meie uksekella helistama, teine jäi askeldama koorma juurde. Nägin, et sealt tuli tekkide alt klaver välja. Kui meie majauks lahti tehti, hakkas uksekella helistaja kohe ka teist uksepoolt avama. Nähes seda ehmatas ema, et nüüd toovad selle klaveri valesse majja ja mis sellest asjast küll saab. Ägedalt katsus ta meestele selgeks teha, et see on suur eksitus, meie pole klaverit ostnud ja ärgu toogu seda sisse. Mehed aga ei tahtnud ema juttu tähele panna ja toimetasid edasi. Siis tuli ka isa eeskotta ja naerul näol ütles emale: „Mis sa hädaldad ja keelad. Las' toovad, kui tahavad." Siis selgus, et isa oli jõulukingiks ostnud klaveri.

Vahel läksid terved päevad mööda, kui isa meiega ei kõnelenud ega meist välja ei teinud. Mitte et oleks olnud pahane, aga lihtsalt nii sügavalt oli ta oma mõtteis. Ja kui siis juhtus, et oli mõni minut ja kõnetas meid, siis oli see suur sündmus meile. Nii kiitis kord väike vend: „Tead, papa rääkis minuga täna ..."

Kui kord koolist tulles kohtasin isa tänaval, läksin vaikides temast mööda. Ta tuli kiirelt, silmad suunatud maha. Oli ilmselt sügavas mõttes. Ma ei julgenud teda tülitada, et oleksin teda teretanud. Olin kindel, et ta mind ei näe. Õhtul aga sain emalt noomida, et ma polnud isa tervitanud. Ta oli mind siiski tähele pannud.

☆

Minu esimene mälestus isast on, kui olin 4 aastane. Meie pere oli reisilaeval, sõites Liverpoolist Tallinna. Ema oli merehaige ja nii tuli mul oma „hädas" isa poole pöörata. Tunnen praegugi tema tugevat käepigistust, kui ta mind kättpidi kitsast laevatrepist alla kajutisse viis.

Isa väga armastas väikesi lapsi. Sageli ta naljatas emaga, et üks lastest peaks jäämagi väikeseks. Kasvavad kõik suureks, — polegi enam last.

Kui kord isa ja raamatukaupluse omanik härra Pihlakas sõitsid vooriga meie kodu lähedalt mööda, ei pannud meie isa tähele väikest poisikest, kes palja tagumikuga kõndis tänaval. Küll nägi härra Pihlakas seda väikest rändurit ja ütles isale: „Härra Pitka, kas see ei ole teie väike poeg?" Siis tundis ka isa ära Edi, kes oli oma poti pealt jalga lasknud ja nüüd seikluse vaimus sammus sadama poole.

Tulid sõja-aastad ja isal oli veel vähem aega meie jaoks.

☆

Kui asusime Kanada metsa 1924, oli kontakt temaga suurem. Elasime 6 kuud telkides, kuni palkidest maja sai katuse alla ja valgetest laudadest põrand maha. Telgielu sisseseadmine ei valmistanud isale mingeid probleeme. Kiirelt olid vajalikud asjad korraldatud ja telgis olemine tehtud nii mugavaks, kui see vähegi võimalik. Suur oli üllatus Lindal, noorel abielunaisel, ja ka minul, 16-aastasel plikal, kui isa ühel päeval kamandas meid metsa sammalt korjama. Seda oli vaja maja palkide vahele panemiseks. Hirm oli veidi metsa mineku pärast ja imestus ka, et meid tööle kamandati. Jah, elu oli muutunud, see oli nüüd selge! Isa aga paistis olevat oma miljöös. Õhtuti järve ääres suure lõkke juures seistes, toetades tugevale teibale, millega tuld aeg-ajal kohendas, oli ta nägu naerul nii muhedalt, nagu mehel, kes viimaks on leidnud oma rahu.

Meremehe elukutse tõttu noores eas oli isal puutöö selge. Niisiis ehitas ta majja vajalikud mööblid. Need küll ei olnud ema maitse järele, kuid ajasid asja ära. Söögituba sai suure söögilaua sisseehitatud nurgasohva ja ka laua sohva ette. Suure puhvetikapi ehitas isa ka seina külge. Ema leidis, et just kui laeva kajutis, kõik asjad põranda või seina külge kinnitatud.

Puhvetikapp ei saanudki valmis. Puudu jäid kapiuksed. Vist ei jatkunud aega, oli tähtsamaid asju teha. Minu must koer Prints oli selle eest tänulik, sai ühe alumise kapi endale magamiseks. Oli nii õnnelik seal.

Kui meie oma uude elukohta asusime 1924 a. aprilli esimestel päevadel, oli Stuart järv veel nii tugevalt jääs, et sõitsime regedega üle järve. Maad mööda ei olnud sel aastal üldse veel mingit teed. Isa alustas paadi ehitamisega enne jäälagunemist järvel. Ei tahtnud ju jääda eraldatud muust maailmast, liiati veel, kui proviant hakkas otsa saama. Hiljem muretses isa juba suurema paadi sisseehitatud mootoriga.

☆

Stuart järv on mitukümmend miili pikk ja kohati hästi lai. Järv võis mõne minutiga muutuda tormiseks ja siis tuli järvel olijail otsida kiiresti varju. Kui meie perest oli keegi paadiga järvel, siis ema ikka muretses ja valvas. Õhtul ta ei läinud enne magama, kui paat oli jõudnud koduranda. Isa küll noomis teda, et mine ometi magama, mis sa valvad ja piinad ennast, küll nad koju tulevad.

Ühel kevade õhtupoolikul, kui olime Fort St. Jamesist paadiga koju sõitmas, korraga turtsatas mootor ja enam ei läinud käima Linda ja mina olime isaga kaasas. Oli juba videvik ja isal ei õnnestunudki mootorit töökle panna. Nõutult triivisime lühikest aega järvel, kuni isa leidis paadist lauaotsi ja nendega hakkasime sõudma kodu suunas. Minek oli vaevaline. Isa õpetas siis Lindat, et rebi sealt kaltsu küljest ribasid ja süüta põlema. Küll mamma juba valvab ja ootab meid ja nähes tuld teab, et oleme hädas. Siis tulevad poisid teise paadiga meile appi.

Linda rebis mitu riideriba ja süütas, kuid ei abi kusagilt. Õhtu muutus külmaksööks. Linda käed juba külmast kanged ja ta pillas põleva riideriba paati. Korraga sähvas terve paadi põhi põlema bensiinist, mis mootorist oli sinna tilkunud. Linda hakkas karjuma ehmatusest ja mina juba ajasin jalad üle parda, lahti rebides paksu palitut, et ujuda randa. Isa rahulikult tõusis paadiistmelt, sõnalausumata hakkas puldaniga tuld lämmatama. See sündis suure kindlusega ja nii siis jäi Linda vait ja mina tõmbasin jalad paati tagasi. Varsti olidki leegid paadist kustunud. Algasime siis uue innuga sõudma ja kui hommikupoole ööd väsinult vaiksesse majja astusime, magasid kõik. Ema oli ometi kord võtnud kuulda isa noomitust ja läinud magama!

Kogu selle seikluse peale vaatamata polnud isa tuju halb. Ta tõi tuppa Fortist ostetud grammofoni ja väntas selle mängima. Äratas lõbusa looga terve pere üles.

☆

Meie isa ei olnud tantsumees ega viinamees. Viina ei olnud meie majas peagu kunagi. Polnud siis ka ime, kui vend Edi 16-aastasena küsis — mis vahe on viina ja õlle vahel?

Ühel väga külmal talvisel päeval teatas isa, et sõidab hobustega Forti posti järele. Õhtul oli juba pime väljas, kui kojast kostis kolinat. Isa astus sisse, sõnalausumata pani posti lauale ja läks magamistuppa. Varsti oli sealt kuulda, et asutab voodiheitmist. Oli veidi imelik. Ema käis paaril korral magamistoa ja köögi vahet, väike naeratus suunurgas. Tõesti imelik. On's isa haige? Lõpuks selgus, et ta oli küll haige, kuid viinast!

Ema rääkis siis selle loo, kuidas see juhtus. Isa oli koduteel külma tõttu astunud sisse Cap. Hoodi poole. Lahke peremees oli siis pakkunud isale mingit jooki külma peletamiseks. Isa oli selle tänuga vastu võtnud ja ära joonud. See võimas märjuke oli vist Cap. Hoodi enda sepitsetud, mida ta salaja müüs indiaanlastele, nagu rääkisid kurjad keeled. Ja meie karsklane isa oli langenud selle „tulevee" ohvriks.

☆

Isa kannatus sai sageli proovile pandud pioneeri põlves Stuart järve ääres. Oemees Lex ei olnud varem elus kirvest käes hoidnud. Ja meie poisid Edi ja Stanley olid ju alles noored. Nii tuli isal tööd rühkida mitme mehe eest.

Kord peale väsitavat tööpäeva, kui kõik juba magasid, olin üksi köögis ja pesin nõusid. Vähe kõhe oli tunne, kui tuli pimedas minna õue pesuvett välja viskama. Kuuserv paistis pilve tagant. Korraga märkasin eemal põõsas kahte läikivat silma. Need vaatasid otse minu poole. Kiirelt jooksin majja ja äratasin isa üles. — „Tule ruttu, üks metsloom on põõsas". Isa kargas voodist, kahmas püssi ja jooksis minu ees õue. Silmad läikisid endiselt põõsas. Ettevaatlikult lähenes isa põõsale, püss vinnas, teise käega püüdes pidzhamapükse üleval hoida. Ikka lähemale ja lähemale. Silmad aga läikisid endiselt põõsa sügavusest. Mis loom see küll võis olla? Viimaks astus isa täitsa põõsa ligi ja avastas tühja konservikarbi, mis läikis kuu paistel. — Ei tulnud isalt ühtegi noomitust, et olin tema unerahu rikkunud. Usun, et nägin teda muigavat, kui vaikselt läksime majja tagasi.

Imelik, et me kunagi isale vastu ei rääkinud, olgu käsk missugune. See ei tulnud kartusest, vaid ainult autoriteedi tundest. Nii juhtus ühel päeval, kui ema kodus ei olnud, et isa otsustas ühe lehma ära tappa. See sündis all järve kaldal. Isa laskis püssiga lehma maha. Kui nahk looma seljast oli nülitud, kamandas isa Lindat ja mind lehma sisikonda välja võtma. Läksime siis sõnalausumata järve äärde. Lehm lamas puhuli kõhuga maas, jalad püsti. Nõutult seisime tükk aega, vaadates vaest lehma, teravad noad käes. Korraga otsustasin, et kusagilt peab ju peale hakkama ja lõin pussnoa lehmale kõhtu. Midagi vedelat ja haisevat pritsis mulle näkku, — kuid töö oli saanud alguse.

Isa muretses varsti võrgud ja hakkas järvest kalu püüdma. Õpetas siis mulle võrkude parandamise ära. See töö meeldis mulle. Nii mõnus oli järve kaldal vaikselt olla. Tuule tõttu ei tüütanud ka sääsed nii palju. Seal nii olles pääsesid mõtted valla ja rändasid mööda käidud teed. Meelde tuli mu valge mööbliga magamistuba Lohu mõisas. Klaver, mille noodid ma asjata siia metsa olin kaasa toonud. Tuli meelde, kui töömehe riietuse asemele kandis isa ase-admirali ilusat mundrit. Kui ta valitsuse poolt antud autos meist tänaval vahel mööda sõitis, kuid mitte kunagi meid peale ei võtnud. Auto oli ju riigi omand ja meil ei olnud mingit õigust sellega sõita.

Meenutasin Vabadussõja aega. Isa andis eesti sõduritele kasutada ühe toa meie maja alumisel korrusel. Vajas ju valvet sõjavarustus, mida meie õunapuuaias ja hoovis hoiti. Isa tihti viis kodunt mõne asja ära, mida sõjameestel kusagil vaja läks. Nii kadus ka meie köögipliidilt ühel hommikul vaskne veekatel. Õnneks leppis ema kõigega, mis isa tegi.

Isa elu oli küll rikas saavutuste rõõmudest, kuid ka murede raskustest ja pettumustest polnud puudu. Seitse aastat võitles ta Briti Kolumbia ürgmetsas, et luua elamist perele ja endale. Ja kui ta viimaks veendus, et on selle lahingu kaotanud, otsustas ta tagasi sõita „vanale maale".

See oli 1930 a. märtsi kuul, kui isa viimast korda ületas Stuart järve. Ma elasin siis juba Fortis. Mäletan — järv oli veel jääs, kui märkasin musta kogu valgel järvepinnal, mis lähenes meie majale. See oli isa. Ta tuli kummisaapad jalas, head saapad kaenlas. Ja väike käsikohver käeotsas. Ta peatas vähe aega meil ja läks jälle edasi, et leida sõiduvõimalust Vanderhoofi pääsemiseks. Seal oli meie ligem raudteejaam, 49 miili kaugel.

Nii lahkus vaikselt Sir John Pitka, nagu tundsid teda ümbruskonna valged inimesed ja indiaanlased. Suurte lootustega tuli ja pettunult ta lahkus. Oleks ta sel korral ainult aimanud, milliste austusavaldustega teda Kodumaal vastu võetakse, oleks lahkumine ilusast Stuart järvest olnud talle kergem.

Kui teda viimast korda nägin Tallinnas enne meie põgenemist Rootsi, oli tal uus lahing käsil. See jäi ta viimaseks ja kindlasti kõige raskemaks lahinguks. Kuidas lõppesid tema elupäevad tõelikult, ei saa me vist kunagi teada. Annaks Taevaisa tema hingele rahu.

Saima Joasalu-Pitka

Tunne Lääne-Eestit!

Sarjas „Tunne Eestit!" on Stokholmis Välis-Eesti & EMP kirjastusel ilmunud järjekorras teine kaardileht kokku viiest osast, mis hõlmab kogu iseseisva Eesti Vabariigi territooriumi. Kaardid on trükitud Teedemisteeriumi 1931. a. ilmunud ametliku originaali järele värvitrükis, mõõt 1:200.000, seega 1 sm kaardil vastab 2 kilomeetrile looduses.

Seekordne kaardilõik nr. 2 hõlmab Pärnumaad, Läänemaad ja läänepoolset Harjumaad koos linnadega Tallinn, Paldiski, Haapsalu ja Pärnu. Põhjast lõunasse on kaardi ulatus Naissaare põhjatipust kuni Iklani Läti piiril ja läänest itta Noarootsist kuni Lelleni. Paljud kaardil kujutatud piirkonnad on tänapäeval okupatsioonivõimude poolt keelustatud sõjalised alad, kus ainult üksikutel maanteelõikudel „Inturisti" bussid Tallinna ja Pärnu vahel võivad liikuda. Isegi kaunis Haapsalu on keelupiirkond. Rannikualal on kohalikel elanikel liikumine piiratud ja lubatud supelrandugi ei tohi kasutada kella 22 ja 7 vahel.

Samaaegselt Lääne-Eesti kaardiga ilmus Tallinna linna plaan, mõõt 1:15.000, mille originaal samuti ilmus iseseisvusajal, aastal 1936. Tallinna plaanil leidub tänavanimede register ja erisuurendusena vanalinna osa. Ka Tallinna plaani avaldamine on okupatsioonivõimude poolt keelatud ja turistide tarbeks on seni ilmunud vaid mingi skeem, kus terved linnaosad puuduvad.

Kaardisari „Tunne Eestit!" ilmub viies osas formaadiga 1 korda 0,5 meetrit. Varem ilmunud esimene leht hõlmab Eesti läänesaari Saare-, Hiiu- ja Muhumaaga, kaasa arvatud Ruhnu, Vormsi ja teised väiksemad saared. Ülejäänud kolm kaardilehte Kesk- ja Ida-Eesti kohta ilmuvad järjekorras, läänest itta käesoleva aasta lõpupoole. Kuna kaartidel on märgitud ka väiksemad asulad, moodustavad need haruldase materjali kodumaa tundmiseks.

Sangaste rukki aretaja Kanadas

GEISLINGEN (M. E.) — Baltisakslaste häälekandja „Baltische Briefe" mis ilmub Saksamaal, avaldas oma maikuu numbris tiitelpildina Sangaste lossi, mis pildistatud 1978. a. Foto kirjeldusena öeldakse: „Meie tiitelpilt näitab Sangaste lossi Tartu lähedal. See on perekond von Bergi, kes sai pärast 1849. a. krahvitiitli, endine omand. Maailmakuulsuse omas Sangaste vana krahv Friedrich Berg (1845—1938) küliviljade aretamisega. Seda traditsiooni on jatkanud alates 1949. a. krahv Rene Berg Kanadas. Imposantne telliskividest loss on ehitatud aastail 1874—1881.

Lossi 99-s ruumis asub nüüd ühe Tartu kunstainete tehase katsejaam. Suviti on lossis ka pioneeride laager. Veel säilinud majandushoones on rukkiaretuse katsejaam. Umbrohtu kasvanud sissesõiduteed ja portaali all rippuvat pesu tuleb võtta ajamärgina..." -kk

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
Vana-Andrese kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.
Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M6G 3K6
Tel. 656-5248, kirikus: 923-5172

Pühapäeval, 22. juulil koguduse väljasõit Jõekäärule. JUMALATEENISTUS koos suvekodu kasvandikega kell 11 hommikul.

Pühapäeval, 29. juulil USUTEADUSLIKU INSTITUUDI PIISKOPLIK LÕPP-JUMALATEENISTUS. Jutlus piiskop Karl Raudsepp. Solist Irene Loosberg. Orelil dr. Roman Toi. Kaastegevad instituudi õpilased ja külalis-vaimulikud.

ÕPETAJA KÕNETUNNID juuli- ja augustikuu jooksul kokkuleppel.

TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto.
Tel.: 698-7977 või 766-7853

Sherbourne allmaaraudteejaam on kiriku kõrval.

Õp. O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough.

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 22. juulil kell 5 p.l.

Õpetaja on juulikuu teisel ja augustikuu esimesel poolel kättesaadav vajaduse korral ka telefonil 1-519-371-0068.

EESTI EV. LUTERI USU PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd.,
Toronto M4P 2L1
Kiriku telefon 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8
telefon 483-4103

Usuteadusliku Instituudi PIISKOPLIK JUMALATEENISTUS Peetri kirikus pühapäeval, 22. juulil kell 11 hommikul. Tegevad: Piiskop K. Raudsepp, õp. O. Puhm, külalisõpetajad ja instituudi õpilased. Orelil Roman Toi, laulusolist Liina Purje ja viiulisolist Marianne Urke.

JUMALATEENISTUS 29. juulil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID suvekuudel neljapäeviti kl. 6—8 õhtul. Muul ajal, kui kiriku tel. 483-5847 ei vasta, helistada 1-355-2777.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church,
45 Davenport Rd.
Jutl. Allan Laur
141 Clark Ave. Unit #50
Thornhill, Ontario
L3T 4P4
Tel. 889-8173

Pühapäeval, 22. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Herbert Söderholm.

Teisipäeval, 24. juulil kell 7 õ. PALVEKOOSOLEK. Allan Laur.

Laupäeval, 28. juulil kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS Royal Beach'is Hõbe talus. Kõneleb Allan Laur. Laulu ja muusikat.

TORONTO EESTI S. P. ADVENTKOGUDUS
Christuskirches
804 Broadview Ave.
691-2848
Allmaaraudtee vastas põhja poole.

Laupäeval, 21. juulil kell 9.30 hom. HINGAMISPÄEVA KOOL ainel „Vaimulik sõelumine". JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul kõne teema „Ärgem laskem elumuredel head seemet lämmatada."

KÕIK TERETULEMAST!

KANNATUSROHKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU ARMAS MEES JA MEIE KALLIS ISA

REIN SUIGU

sünd. 21. nov. 1906 Virumaal
surn. 14. juulil 1979 Torontos

mälestavad sügavas leinas

abikaasa SAIMA
poeg TÕNU abikaasaga
tütar ANU abikaasaga
ja OMAKSED kodumaal

Nüüd oleme Sinuta siin,
südameis sõnatu piin.

KALLIST SUGULAST

REIN SUIGU'T

mälestavad leinas

A. SILDVA abikaasaga
V. SILDVA abikaasaga
H. SILDVA abikaasaga
R. RAUD abikaasaga
N. PRUUL

ARMAST SÕPRA

REIN SUIGU'T

mälestavad sügavas leinas

R. GUTBACH abikaasaga
P. KELDER abikaasaga
B. LINDRE abikaasaga
O. SILM perekonnaga
A. TIIDO perekonnaga
L. TIIDO perekonnaga
M. VESKOJA perekonnaga

Armast

REIN SUIGU'T

mälestavad leinas

KARIN KALJOT
NINA ZANKO KALJOT perekonnaga
ALICE NEWROCK KALJOT perekonnaga
New York'ist

Mälestame leinas armsat

REIN'U

ELLEN ja EDGAR

Lugupeetud endist ühing LIHAEKSPORT direktorit

ALFRED ANDERSON'I

mälestavad leinas
kaasametnikud abikaasadega

M. RAAG (Kurg)
K. HARK
R. MATHIESEN
A. RUUSAUK
H. TOOMSALU

Eesti arst valvekorras

21. ja 22. juulil
dr. T. Kuutan 751-6141
28. ja 29. juulil
dr. R. Pahapill 921-7777

TÖÖPAKKUMISED

Vajatakse

NAISTERAHVAST

kes vaataks kahe lapse järele ja teeks kergemaid majapidamise töid. Oma tuba ja toit. $60.00 nädalas.
Tel. 839-7653.

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
4812 Yonge Str.
(Sheppardi lähedal)
Willowdale
221-1159

ILMUS MÜÜGILE
Einar Sanden, dokumentaalteos
„Mitme näo ja nimega"
Hind $12.50, saatekulu .75¢
Müügil „Meie Elu" talituses
958 Broadview Ave., Toronto, Ont.
M4K 2R6

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepäärl
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251

PRILLID
parimas kvaliteedis nagu Christian Dior, Rodenstock, Zeiss jne.
Soft contact-lenses.

KELLAD
Omega, Tissot, Bulova, Accutron

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

MÜÜGID

Müüa
ilus krunt Jõekäärul,
Udoras, tel. 787-5157

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
Helistada tel. 489-8811 ○ 489-8002
(lõunapool Eglintoni)

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
PLASTIK-
PÕRANDARIIDEID,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES:	376 College St.
	319 Danforth Ave.
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris	484 Queen St. W.
Balint Book Store	246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talituses	958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.
THUNDER BAY	
Finnish Book Store	168 S. Algoma St.
SUDBURY	
Wolfe's Bookstore	133—135 Durham St. E.

„Meie Elu" hilinenud kättesaamise puhul palume allolev kupong välja lõigata ja täidetult saata „Meie Elu" aadressile.

To: Estonian Publishing Co. Toronto Ltd.
Estonian Weekly „Meie Elu"
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

COMPLAINT TO THE POSTMASTER GENERAL OF CANADA

We subscribe to the Estonian Weekly „Meie Elu" — „Our Life"

Subscriber's name .....

Address (please type or print) .....

..... Postal Code .....

Estonian Weekly „Meie Elu" number ....., dated on .....

..... 1979 and mailed one day earlier from Toronto, was delivered by mail to my address on ..... 1979. This is ..... days after posting.

Usually issues of the "Meie Elu" have been delivered in ..... days. Please inquire as to the cause of this delay. We would appreciate more rapid and normal postal service in the future.

Yours truly,

....
(Date of complaint) (Signature)

Harri Toi 60-aastane

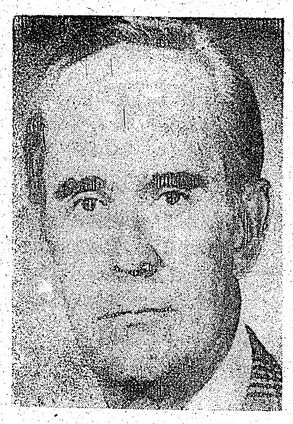

Majandusteadlane, lahinglendur, tööstur, kuid sealjuures laulumees ja juba aastaid T. E. Meeskoori koorijuht, Harri Toi, möödus 13. juulil omast kuuekümnendast aastatähisest. Sel puhul ta käidud radadele pilku heites on tehk vajalik mõnede etappide meenutamine.

Alates õpinguid Viljandis ja 1938. a. Tallinnas gümnaasiumi lõpetades, jätkas ta õppimist Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas, liitudes samal ajal ka korp! „Vironia" perega. Sõda ja vene okupatsioon katkestasid õpingud. Sündmused vaheldusid kaleidoskoopilise kiirusega ning 1943. a. kevadel oli ta sunnitud haarama relva kodumaa kaitseks. Lõpetanud Liibavi lennukooli lahinglendurina, võttis ta osa arvukatest vaenulendudest ja, kui kodumaa maha jäeti, taandus koos lennuväeüksusega Saksamaale, teadmata, mis sai ta omastest ja abikaasast. Hiljem saabus rõõmustav teade, et ka neil oli õnnestunud pääseda Saksamaale.

Sõja lõppedes Münchenisse elama asudes jätkas õppimist Müncheni Ülikooli majandusteaduskonnas. Töötades IRO ametnikuna ja Eesti Komitee liikmena aitas ta Münchenis paljusid laagrist väljaskriinitud endisi sõjamehi ja kaasmaalasi. Emigreerus 1949. a. Austraaliasse, kust aga kaasmaalastest isoleerumise tunne ja perekonnale korterileidmise raskus õhutasid emigreerumist Kanadasse, mis toimuski 1957. a. kevadel. Töötades Kanadas pikemat aega suure ehitusfirma palgaosakonna juhatajana siirdus ta hiljem ärialale asutades oma tööstuse.

Juubilari muusikaanne, mis tõenäolikult pärineb ta emalt, ilmutas end juba Viljandi gümnaasiumis, kus juubilar laulis kooli meeskooris Joosep Saare juhatusel. Ugala teatri laval tegi ta kaasa „Kolm musketäri" Louis 14. osakandjana. Lauluharrastamise kõrval mängis ta ka kooli orkestris.

Tartusse asudes astus kohe Akadeemilise Meeskoori ridadesse ja ei loobunud laulust isegi sõjakeerises lauldes Liibavi lennukoolis viibides Elmar Reepsi poolt juhitud meeskooris. Münchenis juhatas ta Üliõpilaste Segakoori ja Austraalias laulis laagri segakoor ta taktikepi all.

Kanadasse saabudes liitus juubilar Toronto Eesti Meeskooriga 1958. a. Oma sõbraliku hoiakuga ja alati abivalmisusega võitis ta kõikide lauluvendade lugupidamise. Koorijuhina on ta ennastsalgav kohusetruudus, tasakaalukus ja sõbralikkus suutnud meeskoori siduda püsivaks tervikuks, mille sihiks ja püüdeks on eesti meeslaulu viljelemine. Kogu T. E. Meeskoori pere loodab, et juubilaril jätkub veel kauaks seda nooruslikku indu tahet ning jõudu eesti meeslaulu viljelemiseks, et ikka kõlaks: „alati sinule kodumaa, kõlagu vabade meeste laul".

T.E.M. kroonik

Skm. Udo Jürima 60-a.

Skm. Udo Jürima sündis 23. juulil 1919 Tartus. Tema elukäik on olnud õige mitmekülgne, seda eriti ka skautluse alal, ligemale 50 aasta kestel. Lõpetanud H. Treffneri gümnaasiumi 1937, Tartu ülikooli õigusteaduskonna 1942. a. ja Chicagos 1957 MBA kraadiga.

Ametalalt olnud pearaamatupidaja, USA-s revidendina jne.

Skautlusega liitus 1939 hunduna Treffneri gümn. lipkonnas, läbides kõik skautluse astmed 1940. aastani, viimaks lipkonna juhina. Oli korduvalt ka Tartu skaut. maleva sekretär ja muis ülesandeis. Märkimist väärib, et alates noore poisina võttis ta osa kõigist Eesti skaudijuhtide aastakoosolekuist 1931—1940. Eriti märkimist väärib tema kestev tegevus skautluse treeningu alal. Sooritanud Eesti skaudijuhtide põhikursused 1936; aastail 1939 oli Soomes gilwellilaagris, „Metsamärgi" sai vahepealsete olude tõttu alles 1948. aastal. Sooritas hundu-gilwellilaagri 1948 ja skautluse alal Gilwell Pargis 1949.

Tegi kaasa juba Eesti skautide suurlaagrid 1932 ja 1936, Läti, Poola ja ka Leedu suurlaagrid. Tema hinnatav kaasabi Eesti skautlusele oli lektorina meie gilwellilaagreis Saksamaal; SMB ja Gilwell-Pargi poolt oli ta volitatud tegutsema Eesti D.C.C. (gilwelli juhi) abijuhina.

Ei saa märkimata jätta, et juba 1938/39. a. oli ta üheks esimese koguteose „Eesti skautlus 28. aastane" toimetajaks ja trükki korraldajaks. Sellel koguteosel oli paarkümmend aastat hiljem suur osatähtsus Eesti skautluse 50-a. juubeli koguteose väljaandmise puhul., Edutatud skautmastriks 1948. a.

Saksamaal, juuni algul 1945 oli ta Kemptenis „Põhjapoegade" lipkonna asutajaks. Kuulus Eesti Skautide Keskbüroo koosseisu 1948—1950.

Ühendriikides kauaaegne Chicago eesti skaudilipkonna vanem.

Tegutsenud mitmeil ülesandeil suurlaagreis ja suvilaagreis. Elukohast tingituna pole ta USA-s saanud alati keskselt tegev olla.

Märkimist väärib tema osa Eesti Skautide Liidu Keskbüroo välissekretärina USA-s aastail 1968—1970.

Tublile aatekaaslasele tema täismeheks saamise aastal soovime püsivat edu ja töö jätkamist.

H. Michelson

AABS'i kongress Georgetownis

AABS'i 7-mes kongress peetakse 5—8. juunini 1980 Georgetowni ülikooli juures, ja selle kaaskorraldajaks on Georgetowni vene ala uurimiste osakond. Programmi üldjuht on lätlane dr. Silenieks, eestlasest grupijuhid doktorid R. Taagepera, F. Oinas, P. Rebane, T. Parming. Eriistung peetakse Hitleri ja Stalini valitsemise osas a. 1940—1953!

„MEIE ELU" TALITUSES TORONTO EESTI MAJAS MÜÜGIL

WINTARIO ($1.00)
THE PROVINCIAL (5.00)
LOTO CANADA ($10.00)
LOTERIIPILETID.

KUHU MINNA?

☆ **Laupäeval, 21. juulil kell 8 õ. Jõekääru õhtu Jõekääru suvekodus.**

☆ **Pühapäeval, 22. juulil kell 11 hom. Usuteadusliku Instituudi piiskoplik jumalateenistus Peetri kirikus.**

☆ **Reedel 29. juunist—3. augustini Lana Kasak'u Sulekunsti näitus Edwards Gardenis.**

☆ **Pühapäeval, 29. juulil kell 11 hom. Usuteadusliku Instituudi piiskoplik lõpp-jumalateenistus Vana-Andrese kirikus.**

☆ **3. ja 4. augustil Lakewoodis XXV Eesti Mängud USA-s.**

Kes ja Kus

Eestlasest ajakirjanik Andres Küng Rootsis auhinnati Tingsteni auhinnaga, mis on kr. 5000. Auhinda määrav zhürii langetas otsuse põhjendusega, et A. Küng on silmapaistva panuse andnud demokraatlike ideede kaitsel, eriti tähele pannes tema publitsistikat Baltikumi ümber.

Floridas ilmuv levinud ajakiri „Bay Life" toob mai numbris kahel värvitrükis leheküljel pikema kirjutuse meie tuntud rakenduskunstnikust Erika Tiislerist ühes väga heade fotodega tema ehisnaha töödest. Üks leheküljeline foto toob tema valmistatud Balti-Ameerika Komitee poolt president Nixonile kingiks määratud külalisraamatu kolme Balti vabariigi vapiga, mis on tõeline kunstniku meistritöö.

Illinois State University Normanis, Ill. lõpetas BS kraadiga majandusteaduse alal Meeta Anne Aavik. Ta vanemad, dr. Olev ja Esto Aavik elavad Bloomingtonis, Ill.

Case Western Reserve University Clevelandis, Oh. lõpetas BA kraadiga bioloogias Magna cum laude Tiina Kirss Buffalost. Samal ajal valmistus ta magistrikraadile prantsuse keele alal, õppides pool aastat Prantsusmaal. Ta jatkab õpinguid arsiteaduse alal.

Eastern Nazarene College Bostonis lõpetas BA kraadiga moodsate keelte ja filosoofia alal Magna cum laude Anne Raudsepp Buffalost. Ta õppis pool aastat Saksamaal. Õpinguid jatkab ta magistrikraadi saavutamiseks raamatukogunduse alal.

New England College, Hennikeris, N. H. lõpetas BA kraadiga Linda Rätsep. Lõpetaja on kauaaegsete väliseestlaste Hilda ja Rudolf Rätsepa pojatütar.

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
Suite 600, 55 University Ave., Toronto, Ontario, M5J 2H7
Tel. 862-7115

KUI ATENTAAT OLEKS ÕNNESTUNUD

— Kui Roosevelt poleks nõudnud Saksamaa tingimusteta alistumist?
— Kui Hitleri vastu atentaat oleks õnnestunud? Kindlasti paljudki vabadusse jõudnud eestlased on vahetevahel arutanud, mis siis küll oleks[i] nende saatus olnud, kui kaks ülaltoodud ajaloolist fakti oleks teisiti kujunenud. Nendele tingivatele küsimustele annab nüüd mõnevõrdse vastuse senini saladuse katte all olnud faktid, mis on nüüd avaldatud 1977 ilmunud[i] raamatus „Bodyguard of Lies", Anthony Cave Browni sulest.

Meie saatusele on vahest kõige lähesem 20. juulil 1944 toimunud Hitleri vastu atentaat kolonel Stauffenbergi poolt, kes asetas Rastenburgi Saksa Sõjaväe peastaabis portfelli pommiga laua alla kus oli käimas Hitleri ja kindralstaabi kindralite vaheline arutelu.

Stauffenberg ise ruttas välja peale pommi päästiku vabastamist, et võtta kiirtelefonikõne temaga koopereeriva kindral Fellgiebeli vahendusel, kes oli kogu Kindralstaabi sidesüsteemi korraldaja.

Kuna Stauffenberg ei tulnud tagasi, siis Keitel muutus rahutuks ja saatis kindral Buhle S. otsima, sest järgmine ettekanne pidi toimuma just S. poolt. Buhle ei leidnudki Stauffenbergi ja nii oli kindral Heusinger just oma ettekannet lõpetamas: — Der Russe dreht mit starken Kräften westlich der Düna nach Norden ein. Seine Spitzen stehen bereits südwestlich Dünaburg. Wenn jetzt nicht endlich die Heeresgruppe vom Peipussee zürückgenommen wird, dann werden wir eine Katastrophe ... Momendil pärast viimase sõna ütlemist järgnes pommi plahvatus.

On huvitav, et nood laused kogu raamatus, mis on 947 lhk. paks, on ainukesed mis pole tõlgitud inglise keelde. Kuid ka eestlastelegi on hea teada, et Heusingeri raport väitis, et Vene vägi on suurte jõududega lääne pool Düüna jõge pöördumas põhja poole. Kui nüüd lõpuks Peipsijärve väegrupp ei tõmmata tagasi, siis saab toimuma katastroof ...

Meie teame, et Tublile pääsis otse imekombel eluga, kuigi terve rida said surma ja haavata, ning siis järgnes kogu Musta Kapelli — vandeseltslaste võimu ülevõtmise kokkulangemine. Arvatakse, et surmati vähemalt 400 kuni 700 vandenõust osavõtnut. Musta Kapelli, kuhu kuulusid peaegu kõik vastuluure juhid ja Saksa sõjaväe tipud, oli seadnud oma ülesandeks allaandmise läänerindel, lootusega, et siis ühiselt edasi võidelda Vene vastu. Kuid meie teame, et too Peipsijärve väegrupp polnud midagi muud kui Eesti territooriumil asuvad väed, kuhu aga ei kuulunud Eesti arme — Leegion, Piirikaitse rügemendid ja Politsei üksused, kes oleks jäetud ja ka jäeti edasi rühkiva Punaarmee vastu — ja enamikus viletsate relvade ja varustusega.

Märkimisväärne on ka sõna lõpuks, sest on teada, et juba 1944 jaanuaris oli Saksa Sõjaväe ülemjuhatusel kava Eestist vägede tagasi tõmbamine. See ettevõte jäi aga ära Eesti Leegioni kangelasliku võitluse ja Piirikaitse rügementide kiire ja otsustava tegevuse tõttu. Sellele aitas ka kaasa Soome pagenud Soomepoiste 200 Jalaväe rügemendi asutamine, mis eriti peale Helsingi pommitamist tugevndas Soome selgroogu loobudes erirahu sõlmimisest.

Teadagi pärast juuli atentaati algas Saksa vägede tagasi tõmbamine, kuid mitte sellase kiirusega kui vahest oli kavatsetud, sest Hitler mõnda aega kõneles „prohvetlikult" ja siis asus taga ajama Musta Kapelli tegelasi.

Musta Kapelli edu takistuseks oli kõige rohkem Rooseveldi poolt seatud — Tingimusteta alistumise — nõue. Roosevelt oli saanud tolle idee ja lause ootamatult peale Casablancas (13. jaanuaris, 1943) Churchilliga peetud nõupidamist. Ajakirjanikud olid tulnud kohale, kus siis esitatigi küsimus, et millistel tingimustel toimub sõja lõpetamine Saksamaaga. Nii oligi Rooseveldil tekkinud pähe idee, et samuti kui kindral Grant oli nõudnud Ameerika Kodusõjas Lõuna-osariikide, kes pooldasid neegrite orjust, tingimusteta alistumist. Sama oli ka kinnitanud kohe Churchill. Ja nii saigi tingimusteta alistumine kardinaalseks nõudeks, mida küll niihästi Eisenhower j.t. püüdsid pehmendada. Kuid tagajärjeta, saades teravate hoiatuste osalisteks. Must Kapell, kes oli oma salajaste esindajatega kogu aeg ühenduses Lääne riikide vastuluurega, püüdis võimalikult vähe Lääne riikide sõdureid hävitada, et neid siis säilitada võitluses venelaste vastu. Kuid siin oli kõige suuremaks takistuseks just too tingimusteta alistumise nõue. Ja sama jälle Hitleri kõige suuremaks trumbiks.

V. Kluge, Läänerinde ülemjuhataja, samuti ka Musta Kapelli liige, kadus tervelt 17 tundi teadmatusse, et kohtuda allaandmise suhtes Lääne sõjavõimude esindajaga. Kuid lennujõudude tegevus j.m. takistas tolle kohtumise, nii et peale v. Kluge lahkumist kokkulepitud kohal jõudsid alles Lääne esindajad kohale. Ja nii jäi sõda lõppemata 23. aug. 1944. V. Kluge, kelle Hitler tagandas, asendades Model'ga.

Ja siin tuleks küsida, kui palju oleks meil siis olnud ootamatult Eestist lahkujaid?

Edgar E. Aavik

Kiri Geislingenist

RAHVUSVÄHELINE ELANIKKOND

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Kunagine eestlaste „pealinn" Saksamaal — Geislingen — on aastate kestel kujunenud unisest shvaabide pesakesest rahvusvahelise elanikkonnaga linnaks, kus elamas inimesi neljalt kontinendilt ja 33-est rahvusest. Linna 27.100-st elanikust on üle 3000-nde välismaalased, seega iga üheksas. Arvuliselt esikohal domineerivad jugoslaavlased, türklased, itaallased, hispaanlased, portugaallased ja kreeklased, kes töötavad siin rändtöölistena. Eestlastele tuntud „verfluchter Ausländer" (neetud välismaalane) on shvaabide keelepruugist kadunud. Välismaalasi tituleeritakse nüüd väga viisakalt: külalistööline või välismaalasest kaaskodanik. Teistelt kontinentidelt elab Geislingenis vähemal arvul ameeriklasi, nendest kaks Kanada kodanikku, aafriklasi ja aasialasi. Eestlasi on statistikas märgitud 29. Tegelikult on see arv märksa kõrgem, kuna paljudel on juba Saksa kodakondsus.

☆

Linnaisadele valmistab muret elanikkonna arvu pidev langus. Viimase nelja aasta jooksul on elanike arv langenud umbes 3000 inimese võrra. Sakslaste iive on väga madal ning paljud rändtöölised on siirdunud tagasi oma koduriikidesse. Edasi on paljud ostnud endile ehituskrundid maale, kus krundid odavamad ja elu rahulikum. Linna algkoolides õpib kuni 27 protsenti välismaalaste lapsi. Perekonnaseisuteadete sündide rubriigis on sageli domineerivad välismaalaste nimed. Türklaste ja itaallaste iive on sakslastega võrreldes kõrge.

Olenevalt elanike arvu kahanemisest valitakse tänavu sügisel senise 32 linnanõuniku asemel ainult 26. Veel drastilisemalt võib elanike arv langeda siis, kui linna suuruselt teine käitis — MAG — kolib ümber Amstettenisse, kus vabriku jaoks juba paarkümmend hektarit maad ostetud.

☆

Ehkki linna kirikhärradel on rida kurbi kogemusi noortega, kellele võimaldatud koguduste ruumes kokkutulekuid, avati läinud aastavahetusel linna noortemaja. Kui kannatliku meelega ja tolerantsed kirikuõpetajad olid sunnitud koguduste ruumest kõrvaldama punased meelsusega kraaded, siis on nad saanud nüüd uue peakorteri linnaisade kaitsva tiiva all. Juba lühikese aja jooksul on saanud noortemaja halva kuulsuse: vargused, joomised, masslöömingud ja ümbruse kasutamised käimlana, ehkki viimased majas olemas, aga nähtavasti ilma tarvitamisõpetuseta. „Kultuurilise" isetegevusena manatakse NATO-t, sõimatakse Tshiilit ja Hiinat, ülistatakse Vietnamit ning rüvetatakse miljööd rockmuusikaga. Noortemaja külastajateks on enamasti sellised noored, kes pole osanud endid lülitada normaalsete inimeste organisatsioonidesse.

☆

Liiklusolude parandamise ohvriks on langenud peagu kõik alleepuud. Kirvest on välgutatud ka linnapargis ja kalmistu juures. Tänavu saeti maha põlised kastanid eestlaste „vallamaja" ees asuva spordiplatsi ümbert. Selle viie tänava ristumispunkt, kus pole liiklustulesid, tahetakse teha õgvendamistega liikluskindlamaks. Uusi haljasalasid seevastu on rajatud väga vähe. Nimetamisväärseks on haljasala WMF-i vabriku kunagisel prügimäel, kuhu ehitati uus gümnaasium ja siseujula. Paar aastat tagasi võeti ka sellest paras tükk maha autode parkplatsiks. Linna „kopsudeks" on jäänud pöögimetsad mäenõlvadel ja hoolitsetud iluaiad nendes linnaosades, kus elasid laagripäevil eestlased.

☆

Eestlasi on jäänud Geislingeni 50-ne piires. Noorte hulgas ei saa enam alati kindlaks teha, kas on tegemist eestlasega. Nimekamateks eestlasteks Geislingenis on praost emer. Max Waher ja Johannes Västrik. Viimane seisab juba 1950-ndast aastast peale rahvusgrupi eesotsas ning on ligi 14 aastat Saksamaa eestlaste keskorganisatsiooni esimeheks. Geislingenis ilmub ka Saksamaa eestlaste häälekandja „Eesti Rada", mis asutati 1945. a. sügisel Augsburgis. Lehe peatoimetajaks ja väljaandjaks on J. Västrik.

Ligi pooled täiskasvanutest on sõjainvaliidid. Rõhuv enamus seisab tööprotsessis; randunud mehi ei ole. Enamus sõjainvaliididest on abielus sakslannadega. Seda pole põhjustanud rahvusliku meelsuse puudus, vaid ajavaimu väärhinnang eesti neidude poolt.

Eestlaste rahvusgrupp Geislingenis on veel suhteliselt energiline. Loomulikult pole tema tegevus võrreldav suurlaagri aegsega. Aga vaatamata kõigile tähistatakse võimaluste piires rahvuslikke tähtpäevi ning korraldatakse eestlaste kokkutulekuid laiemas ulatuses suve- või kultuuripäevade nime all.

Noorte eestlaste hulgast pole võrsunud ülikooli lõpetajaid ega ka nimekaid sportlasi. Linna väravapalli (Handball) meeskonnas võistleb kaasa Jürgen Rõivas, spordiklubi naisvõimlejate esindusgrupis teeb kaasa Ellen Lebbo. Tantsuturniiride võitjate nimekirjas on vilksatanud Jüri Kuldma nimi. Sõjavigastatute spordiseltsis teevad kaasa kaks eestlast.

Elukutsetöös omavad noored juba märksa paremad positsioonid kui nende isad või emad. Aga kas nendest on eestluse traditsioonide jätkajaid Geislingenis, see on rohkem kui küsitav. Veel mõniteistkümmend aastat ning eestlastest Geislingenis on säilunud ainult eestipärased perekonna ja -eesnimed.

-kk

Nihitsa veste

ELUKINDLUSTUS

Kui patseerida suurlinnade džunglis, hakkab isegi poolpimedale silma, ei kõige suuremad klaaspaleed kuuluvad kindlustusseltsidele. Nende nisu näib õitsevat aasta ringi. On ju võimalus sõlmida igasuguseid kindlustusi: halvast tujust käelakondi murdmiseni ja kohvitassi mõranemisest kui kohv liiga kange on, kahjudeni, mida kutsub esile kuu- või päikesevarjutus. Jah, on võimalus kindlustada isegi selliseid asju, mida pole olemas. Nii, nagu hiirehälega shlaagerilauljad kinnitavad oma hääle. Noored filmitähekesed kindlustavad oma kintsud ja muud naiselikud vaenuriistad, mis hakkavad vanemas eas häbelikult maha vahtima. Aga kes jõuab kõiki neid veidrusi loetleda.

Kindlustusseltsid lööval raha kokku, aga kui on vaja kodanikule kahjutasu maksta, siis leitakse peenikesi hiina nippe ja india imesid, et võtta õngekonksu isegi advokaat, lihtsast leivaraiskajast rääkimata.

Üks selline hull lugu juhtus kalli kaaskodaniku August Septembri suguharus. Septembri ämm, nimega Mahvalda Majakass, elas väimeespojaga ühes korteris. Ta oli sõlminud noorpõlves elukindlustuse kalli tütre tuleviku kindlustamiseks. Teiste sõnadega: kui ämm viskab tossu välja, saab väimehe suguharu pataka raha pealekauba rõõmsa sündmuse puhul.

Mahvalda Majakass maksis oma maksud kindlustusseltsile ning August September — patutegu küll — ootas seda suurt tundi, mil vahetada kuri ämm raske raha vastu välja. Iseenesest võtta üks inimlikult arusaadav seisukoht.

Mahvalda oli ontlik naisterahvas, kes oleks isegi maja katusekivid poonvahaga klantsima löönud. Õnneks polnud see tehnilistel põhjustel läbiviidav. Aga kogu muu virtsahvt läikis nagu preisi soldati kuuenööp ja hiilgas hullemini kui Moosese pale. Kõik tänu Mahvalda Majakassi väsimatutele kätele.

Ühel lõunatunnil — parajasti oma 70 a. sünnipäeval — klanis Mahvalda korteri aknaid. Ei tea, kuidas see juhtus, aga korraga sadas ta kolmanda majakorra aknast välja nagu võitmatu punakotkas suure isamaaõja ajal. Et linnade tänavad pole teatavasti sillutatud sulgpatjadega ega aknaid puhastavad eided ei kanna langevarju, oli tulemuseks ämma tossu väljaviskamine või exitus, nagu ütlevad targad tohtrid, ehkki surm pole kunagi eksitus.

August September helistas tulistvalu kindlustusseltsile. Et surmajuhtum või nii — las rahadel tulla!

Raha asemel tuli kindlustusseltsi agent. Et kas juhtus, mis juhtus, millal juhtus, kus juhtus ja kuidas juhtus?

„Puhastas aknaid ja kukkus aknast välja," seletas September.

„Mis?" imestas agent. „Vastavalt meie põhikirja paragrahv 179, lõik 42 ei maksta kindlustussummat välja isikute eest, kes üle 70. aasta vanad ning saavad surma elukardetava töö juures. Teie ämm oli õnnetuspäeval üle 70 a. vana."

„Ei olnud üle 70-ne," vaidles September vastu. „Tal oli parajasti sünnipäev."

„Mis kella ajal õnnetus juhtus?" puuris agent.

„Lõuna ajal kell 12.21."

„Lõuna ajal on inimesed juba järgmises eluaastas," katsus agent väänata paragrahvi.

August September ei andnud järele. Tõi kirikhrära käest paberi, millel seisis must-valgel:

„Mahvalda Majakass, sündinud Kurjajuurikas, on sündinud 31. mail 1909 kell 22.16 Singelvingelingeni linnahaiglas."

Agent soris hea hunniku aega paberites. Otsis ühe välja ning küsis:

„Kuidas oli kalli kadunu meeleolu, kui ta asus sooritama seda elukardetavat tööd?"

„Normaalne."

„Mis tähendab normaalne?"

„Ta sõimas kogu vahmiili ja suguharu sõnniku produtsentideks."

Agendi nägu lõi särama nagu Stalini konstitutsiooni päikene. Ta lükkas Septembrile paberi nina alla ning soovitas ühe lõigu läbi lugeda.

„Peen kiri," pahandas September. „Seda saab lugeda mikroskoobiga."

Agent ulatas luubi, mille abil luges September soovitava paragrahvi. See pani ta õhulossi alla paraja laengu dünamiiti. Paragrahvis seisis:

„Kindlustusselts ei maksa kindlustussummat välja kui kindlustatu on sooritanud elukardetavat tööd ärritatud meeleolus ning langeb seetõttu töö-õnnetuse ohvriks."

August September jäi suurest rahast ilma nagu peni peenest leivast.

MÜÜA McKellar township'is
6 RUUMILINE TALUMAJA, SUUR KÜÜN, 4 AAKRIT MAAD.
400 jalga järvekallast (Lake Manitouwabing) $37,900.—. Sobiv marinaks või klubiks. Helistada A. Kiil tel. 752-1006.
MARK THOMAS MANKIN REAL ESTATE tel. 487-4477.

NALJAD

„Kas töötad ikka veel püssirohuvabrikus?" küsib isand Venevõmm naabrilt.

„Ei tööta. Nad on seal igavesed koonerid. Kuus kuud tagasi lendas vabrik õhku. Olin kolm minutit õhus ning selle aja tõmbas ülemus palgast maha."

☆

Härra Siidiuss peseb tänavaveerel oma väikeautot. Möödamineja küsib pilkavalt:

„Kas see on ka auto või naelakast?"

„See on Jaaguari kolmekuine kutsikas."

☆

„Naised kannatavad rohkem valu välja kui mehed," jutustab keegi härra seltskonnas.

„Kas olete arst?" küsib naaber.

„Ei. Ma olen kingsepp."